

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

א
א ע"א

תרגום

תיקוני הזהר

הקדמת תיקוני הזהר

שבעים פנים (לתורה) שפירש רבי שמעון בר יוחאי במלת "בראשית" מסתרי תורה (קם רבי שמעון פתח מילים לפני השכינה פתח ואמר).

כתוב "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו'", "והמשכילים" אלו רבי שמעון וחבריו. "יזהירו" כשהתכנסו לעשות את החיבור הזה, ניתנה להם רשות, ולאליהו עמם, ולכל הנשמות של הישיבות, לרדת ביניהם, ולכל המלאכים בסתר ובדרך שכל. ועלת על הכל ניתן רשות לכל השמות הקדושים, ולכל ההויות, ולכל הכנויים, לגלות להם סודות נסתרים, כל שם בדרגתו. ורשות ניתנה לעשר ספירות לגלות להם סודות נסתרים, שלא

שבעים אנפין (לאורייתא) דפריש רבי שמעון בר יוחאי במלת בראשית מסתרי אורייתא (קום רבי שמעון אפתח מילין קמי שכינתא פתח ואמר):

כתיב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו' (דניאל יב ג) והמשכילים אלן רבי שמעון וחבריא יזהירו כד אתכנשו למעבד האי חבורא רשותא אתיהיב לון; ולאליהו עמהון; ולכל נשמתין דמתיבתאן לנחתא בינייהו ולכל מלאכיא באתכסיא ובארח שכלי ועלת על כלא יהיב רשו לכל שמהן קדישין ולכל הויין ולכל כנויין לגלאה לון רזין טמירין כל שם בדרגא דיליה ורשותא

א
א ע"א
א ע"א

שינוי נוסחאות: 1. נמחק (רבינו). 2. דרך אמת, ורבינו מחק. 3. "שבעים אנפין (לאורייתא) דפריש רבי שמעון בר יוחאי במלת בראשית מסתרי אורייתא (קום רבי שמעון אפתח מילין קמי שכינתא פתח ואמר) כתיב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו'" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "קום רבי שמעון אפתח מילין קמי שכינתא פתח ואמר".

ביאור הגר"א

באתכסיא ובאורח שכל. ר"ל שלא לאו אומם צחוש, אלא בהשגמם: **לכל שמהן קדישין**. הן עשרה שמות של הספירות: **ולכל הויין**. ר"ל הן עשרה הויות המנוקדן

א
א ע"א

מאיר התיקון

א. ז' נתיבות שבראש הם נגד ז' שערים שבראש וכו' שכלל כולם, הן ע', ע' אנפין של התורה, שנגדן סידר רשב"י ע' תיקונים על בראשית שהיא חכמה כידוע, ראשית חכמה ע' שמות של הקב"ה (ביאור רבינו על ס"ה ע"ב). ב. ע' לקמן יז ע"א ד"ה לחכימא לבא. ג. ע' ביאורים (ח"א כ ע"ד): להרשב"י ע"ה בעת שגילה האדרות והתיקונים, וכן להאריז"ל לא היה שום שער נעול לפניהם, וכמ"ש בריש הקדמת תיקונים (דף א ע"א) רשותא אתיהיב לון כו' ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה עד דיתי דרא דמלכא משיחא, וכן ניתן רשות עד"ז להאריז"ל, כי הם היו מאותן דעיילי בלא בר. ועי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ כו ע"א ד"ה וכן תבין. ד. [אליהו] נמצא בכל מקום שמגלין רזין דאורייתא (ב"ע רנט ע"א). ה. ע' דברי רבינו לקמן נג ע"ב: תנאין ואמוראין - הן תרין מתיבתין, ועי' זו"ח לו ע"ב: בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרוין ומתיבתא עילאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב"ה מתיבתא דרקיע דא מטטרוין. ועי' יהל אור ח"א ג ע"א: מתיבתא עלאה נגד

מאיר הגר"א

א. עי' רע"מ משפטים צט ע"ב (לש"ו). צ"ע כוונתו, אמנם עי' שם קיח ע"ב ששם התואר "שכל" בא לאפוקי חומר. ב. שעה"כ פסח יא. ועי' ביאורים ח"ב פז ע"ד שטעם הדבר שהמלכות נקודתה בצבאו"ת שהיא כלולה מנה"י כדלקמן יא ע"ב.

ג. ז"ל:

ימין	אמצע	שמאל
אל	הו"ה	אלהים
גדול	נורא	אדיר
רחום	נורא עוון	שופט
חנון	עובר על פשע	דיין
חסין	אמת	חזק
אריך אפים	מרום	כביר כוח
רב חסד	רם	איש מלחמה
קדוש	נוצר חסד	גבור
חסיד	שוכן עד	פוקד עון
סולח	קדוש	משלם גמול

חג"ת, ומתיבתא תתאה נגד נה"י, כמ"ש בתז"ח (ז ע"ג) ע"ש. ובמתיבתא עלאה יעקב עשה שלום, ובתתאה יוסף. ו. ור"ל שנתגלה להם גם אותן המלאכים שאינם מתלבשים, ואינם מתגלים רק בהשגה, עי' זהר בראשית לד ע"א, ורע"מ משפטים קטז ע"ב (לש"ו). ז"ל הרע"מ: אמר ליה רבי שמעון (בוצינא קדישא) [רעיא מהימנא] עם כל דא דאנת לא יכיל לאסתכלא בבני עלמא דאתי בעינין ולא במלאכיא כל שכן בקודשא בריך הוא ובשכינתיה אבל בעין השכל דלכך את חזי בכלא בבני עלמא דאתי ובמלאכין ובקודשא בריך הוא ושכינתיה דסחרין לך ובגין דא אמר שלמה דכתיב ביה (מ"א ה יא) ויחכם

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[א ע"א]

תרגום

תיקוני הזהר

נתנה רשות לגלות להם עד שיבא דורו של מלך המשיח.

יהיב לעשר ספירן לגלגלה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלגלה (לון) עד דייתי דרא דמלכא משיחאי:

פתח ר"ש ואמר "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע" שהוא כולל כל צבע: זהר נסתר וגנוז, זהר בהיר בשחקים, זהר זורק ניצוצות ומבהיק כמו ברק לעינים, זהר זהר לבן כלבנה, זהר זהר אדום כמו מאדים, זהר מבהיק כולל ירוק כחמה, זהר ירוק ככוכב, זהר כולל לבן ואדום, זהר זהר לכל צד, כמי שמכה בפטיש וזורק ניצוצים לכל צד. כך מהזהר הזה זוהרות כמה נשמות שהם זוהרות כולן ברקיע.

פתח ר"ש ואמר והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) דאיהו כליל כל גוון זהר טמיר וגניז זהר בהיר בשחקים זהר זריק נצוצין ומבהיק כברק לעינין זהר זהיר חוורו כסיהרא זהר זהיר סומקא כמאדים זהר מבהיק כליל ירוקא כחמה זהר ירוק ככוכב זהר כליל חוור וסומק זהר זהיר לכל עיבר כמאן דמחא בפטיש וזריק שביבין לכל סטרא הכי מהאי זהר זהרין כמה נשמתין דאינון זהרין כלהו ברקיע:

שינוי נוסחאות: 4. דרך אמת, ורבינו מחקו.

ביאור הגר"א

זהר זהיר סומקא כמאדים דא גזור"ה, זהר מבהיק כליל ירוקא כחמה דא תפאר"ת, זהר ירוק ככוכב דא נ"מ, זהר כליל אדום וסומק דא הו"ד, זהר זהיר לכל עיבר, כמאן דמחא בפטיש וזריק שביבין לכל סטרא דא יסוד"ד: **הכי מדהאי זהר זהרין וכו'.** ר"ל כמו מאן דמחי בפטיש כו' כן מהאי זהר כו': [ונצמ"א בליקוטיו וז"ל מלאכי כחוב, **נשמתין דמתיצמאן** שהן נשמותיהם הידועים, שהן נגד ו"ק כמ"ש צמ"א (ה ע"ב): **ולב"ל שמהן.** כנר כו' שהן ד' מדרגות, לצוש והיכל וגוף ונשמה, לצוש והיכל

לעשר ספירן. הן ע"ס פנימיות, שהן יו"ד ה"א וז"ל ה"א, כמ"ס נהקדמה שניה (יט ע"א): **כזהר הרקיע דאיהו בל"ל גוונים.** איהו יסוד (זהר ח"ג רלו ע"א) ולכן נקרא כלל: **זהר טמיר וכו'.** ע' מו"מ נהגה"ה (מג ע"ג), ונדפוס זאלקאווי נתיקונים כאן, ותמצא נ"א ופירושה: [א"ה וז"ל נוסחא אחרונה, תאנא והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, דאיהו זהר טמיר וגניז דא כמ"ה, זהר זהיר בשחקים דא חכמ"ה, זהר זריק נצוצין ומבהיק כברק לעינין דא צינ"ה, זהר חוורו כסיהרא דא גדול"ה,

מאיר התיקון

אבהן ורעיא מהימנא ואהרן ודוד ושלמה ואליהו עמהון ולכל נשמתין דמתיבתאן דאזלין ערטילאין ומלאכין דממנן עליהו ואזלין ערטילאין בגיניהו דאנון (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה דשכינתא דאיהי ערטילאה מנהון ואנון ערטילאין מנה והכי אנון חילין דמלכא ערטילאין מנה דכתיב (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכין. ח. הצינור של מעלה (הדרת מלך זהר ח"א א ע"א). ט. ע' לש"ו כללים ח"ב קלב ע"ג, שי' אלה הם י' ספירות שבכל אור ואור אשר מהמלכות דאצילות עד מלכות דא"ס.

מכל האדם (קהלת א טז) ולבי ראה הרבה חכמה ודעת. ועי"ש ביהל אור: דאנת - ר"ל בחיך שאפילו מרע"ה אין יכול לראות בעין הגשמי בחייו, מ"מ חילוק בינו לשאר בני אדם, שמ"מ ראה בעין השכל את הכל כמ"ס. שלמה - ר"ל ראה שבעין השכל שייך ראה לחכם. ז. ע' תו"ח א ע"ג: והמשכילים אלן רבי שמעון וחבריו יזהרו כד אתכנשו למעבד האי חבורא דאיהו מזהירא עלאה דלעלא רעותא עלאה אתגליא רשותא אתיהיב לרבי שמעון וחבריו לגלגלה בה רזין סתימין עמיקין ולכל נשמתין דמתיבתא דלעלא ומתיבתא תתאה ולשבע טורין עלאין דאנון תלת

מאיר הגר"א

פנימיות שהם יו"ד ה"א וז"ל ה"א הם הרוח [ע' לקמן יט ע"א], וע' ס"ד ד' ע"ד, ויהל אור ח"א יג ע"ב (לש"ו). וז"ל בס"י, השמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין, אהיה אל כו' צבאות שד"י אדנ"י, והן כוללין כל השמות, וכן כלל הספירות הן ד', וכו', ושמות הוי"ה הן הנשמה והוא בג' דרגין, הוי"ה א' כוללת כל ע"ס בפשיטותה בנפש, ובמילואה ברוח, ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינויין המורין עליו ית' חנון כו' בלבושא כמו הלבוש שמצייר לאדם [הוא נאה ללבשוש

ד. ע' לקמן ט ע"ב ד"ה נקודי אדם. ס. דהיינו הארת היסוד, שכן רקיע הוא בחינת היסוד עצמו (ע' דברי רבינו בתו"ח יח ע"א ד"ה זהר הרקיע). וע' זהר ח"א יז ע"א שאחד מכינוייו של מידת היסוד נקרא "כל". ו. ע' לקמן יט ע"א. וע' לעיל מאיר התיקון אות ה. ז. בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אגדות (מג ע"ב) אמר רבינו, עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הויות המנוקדין בט' מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינויין הם הלבוש, ע"ס

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

ג

א ע"ב

ביאור הגר"א

נפקין נהורין, ונילוין נפקין מאינון תרעין כו"ד: חוורו כסידהרא. חסד ששם הסיהרא, צרחא לצרהסט, כמ"ש נמיקון סט (קל"ע"ט), וצס"י (פרק ד'), ושם שמאדים נגזורה: זהיר לבב עיבר כמאן דמחא פטיש כו'. הוא יקוד, שזו מכין האורות ונללין, שהוא הרקיע המדיל. ומכאן אור ישר מכין האורות וחוריס צאור חוזר, כמ"ש צנע"ס. ועוד

א"ס, ונשמה צ' נפש ורוח: טמיר וגניז. כח, וכו' צ' מדריגות, צמולא ממך וצמכוסה ממך וזהו טמיר וגניז: בהיר בשחקים. חכמה, שמש אור אורא עלאה: זריק ניצוצין כו'. צינה, שמש צולינא, זריק ונילוין כידוע. שסוד נהורין ונילוין, נהורין צמכמה, ונילוין צינה, שהן אורא וצולינא, ועי' צמכמה (ח"צ ס"ע"צ) מההוא נהירו

מאיר הגר"א

ראשית האמונה תוך המחשבה מכה הניצוץ החזק ועולה תוך המחשבה (ומוציא) ניצוצות וזורק ניצוצות לשלש מאות ועשרים עברים ובורר פסלת מתוך המחשבה ונברר. עי' במבוש"ל לה ע"ד שביאר מאמר זה באריכות, ועי' לש"י ספר הביאורים טנת"א פ"ה אות מח, וכן עי' לש"י דע"ה בדרוש ש"ך ופ"ר ורפ"ח סי' ב. יג. דהיינו בכל דרגה ודרגה ול"ד פרטים בא"א. יד. ז"ל בשלימות: לגו בגו אתמור ואתגניז ההוא רשימו כיון דאתגניז ביה ועאל בגויה אתמליא נהורא מההוא נהירו נבעין נהורין וניצוצין נפקין מאינון תרעין ונהרין כלא. תרגום: לפני ולפנים נטמן וגנזו אותו רושם כיון שנגזו בו ונכנס לתוכו מתמלא באור מאותו האור נובעים אורות וניצוצות יוצאים מאותם השערים ומאירים הכל. עי"ש בזהר הרקיע, יהל אור וברית יצחק. הוב"ד במלואים אות א. טו. עי' זהר (חלק א דף ריט ע"א): תניא אמר רבי יצחק כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה אימא ידיעא הבנים מאן אינון אמר רבי שמעון הא תנינן תרין בנין אית לקב"ה חד דכר וחד נוקבא דכר יהביה ליעקב דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר בת יהבה לאברהם דכתיב (בראשית כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. תרגום: למדנו, אמר רבי יצחק, כתוב "אם הבנים שמחה הללויה". האם הידועה. הבנים מי הם. אמר רבי שמעון, הרי שנינו שיש שני בנים לקדוש ברוך הוא, אחד זכר ואחד נקבה. הזכר נתן אותו ליעקב, שכתוב "בני בכורי ישראל", וכתוב "ישראל אשר בך אתפאר". בת נתן לאברהם, שכתוב "וה' ברך את אברהם בכל", בת היתה לו לאברהם, ו"בכל" שמה. טז. ז"ל: יהושע דהוה כגוונא דסיהרא דאיה שכינתא. ועי' דברי רבינו קנ ע"ג ד"ה גוונין דעינא: חוור לבנה שהיא חוורא וכן כל כוכב כגוונא דיליה ולבנה היא כוכב ראשון באצילותה וצדק אחרון צדק יקראהו לרגלו ובימי אברהם אתהדר צדק למזרח וכמ"ש בס"י יום א' לבנה ואמר ואינון כגוונא דחסד כו'. ועי' דברי רבינו בבאורו על ספד"צ י ע"ד שכתוב שאברהם תחילה היה במלכות ונהפך לחסד. וכן עי' דברי רבינו לקמן עד ע"ג. י. משנה ח: (בבא א') המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה. יט. עי' שער אנ"ט ושע"ק מא ע"ב שבטישה (מכין) היא לשון של זיווג. יט. בנוף ע"ח עי' הק' ע"ח שזה ספר של הר' מאיר פאפירש שאין לנו. אמנם עי' שער מאמרי רשב"י וזהר הרקיע שמות ב ע"א.

ולבושו נאה לו, וכינויין אחרים כלחם כו' בהיכלא, והן כל התורה והן ד' דרגין והכל יוצא משם הוי"ה נמצא כל התורה הוא שמו, עכ"ל. וז"ל היהל אור: בע"ס של אצילות, השמות שאינון נמחקין בגוף הספירות, ועשר הוי"ות מנוקדות בנקודות הידועות, ברוח של ע"ס. וכן כאן ההוי"ות ברוחין, והשמות במאורות, שהן הנהורין דכאן. ועי' זהר ח"ב מב ע"ב וז"ל, בתר דעבר האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה, עכ"ל. עי' לש"י כללים ח"א מט ע"ב שהי' אותיות של שם מ"ה הם הרוח הכללי והעיקרי, והעשרה הוי"ות המנוקדות בניקוד ט' נקודות כמש"כ כאן הם הנפש שברוח, וכל זה הוא חלק הרוח שבז"א מצד אבא, אבל החלק הרוח שבצד אמא הם עשרה הוי"ות הנזכר בתקוני ז"ח לה ע"ג, והם מנוקדות בניקוד ד' תיבות הראשונות של העשרה מאמרות, והנפש של אותו הרוח הם עשרה שמות אלהיים אשר בעשרה מאמרות, ועי' טנת"א ה' וביאורים שם אות נו ועט. ועי' ע"ח דרושי אבי"ע פרק ב'. ט. עי' דברי רבינו בס"י ו ע"א: ולבושין והיכלות יצירה ועשייה. ט. עי' לקמן קלח ע"א, ש"מופלא" עניינו אורא, ו"מכוסה" היא מו"ס נאמנם עי' ביאורים ח"א כ ע"ד שמשנה הגרסא שם, שמכוסה למעלה ממופלא, ועי' ס"י יד ע"ג שגורס כמו שכתוב בבאורים, וכן בתז"ח ג ע"א ד"ה דעליה, ועי' אד"ר קסט ע"א לגבי שערות ראש א"א שהם סתים וגניז ועי"ש בב"ע אורא דע"ק נעלם מאד ומכונה (ז"ח ע ע"א) אורא דלא אתפס. ולכן אמר כאן שהעלמין "סתים וגניז", "סתים" ע"ש שנסתם תוך הקד"א, "וגניז" בסוד חסד דרדל"א שמתלבש באורא והוא סוד האור של היום הראשון, הרי הוא האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק. ועי' אד"ר רפט ע"ב שכתר טמיר סתים וגניז, ועי' דברי רבינו על ספד"צ ב ע"ב. י. עי' דברי רבינו בבאורו על ספד"צ ד ע"ג וז"ל, ואבא מקבל מחסד (דעתיק), ואמא מגבורה בוצינא דקרדינותא, לכן נקרא אבא אורא דכיא, ואמא אשא דכיא, עכ"ל. יא. בוצד"ק, היינו שורש הגבורות, ול"ד בחי' בוצד"ק שהוא גבורות דדעת דעתיק (עי' דברי רבינו על ספד"צ ו ע"א והכלל). יב. עי' זהר (ח"ב רנד ע"ב): ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין נציצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר. תרגום: ובא וראה ראש

ביאור הגר"א

צדיק דלתתא, לעיל מד' חיוון. וכן הוא צדיק דלעילא, לעיל מחיוון כו', שהן חסד גבורה תפארת, חיוון עלאין עם מלכות צין חג"מ לנה"י, כמ"ס לקמן (דף ד ע"א ע"ב), והוא זוהר הרקיע שאמר בתו"ס (פ ע"א כז ע"ד) וכדין כוזהר הרקיע רקיעא סמימאה דלא אחגליא כלל וקיימי על רישי דחיוון קדישין דקיימין צרזא דלצהן, והאי רקיעא סמימא עלה קיימא עלייהו, ואפיק מניה זוהר דנהיר וזהיר לכלהו חיווני. והענין כי לעולם יסוד בצינה רקיע (זהר ח"ג רלו ע"א), וכאן הוא יסוד דצינה, ושם גזוז ה"ח וה"ג סוד הדעת, ומשם מתפשט הדעת למטה. ודעת המתפשט הוא זוהר הרקיע של הדעת למעלה ציפודיט, והוא דרגא דמשה, שהוא דעת, משה מלגא כידוע (לקמן כט ע"ב), ולכן השיג למ"ט שערי צינה (ר"ה כא ע"ב), וזהו צינה, דרגא שהן נ' מרעין דמתפשטין מינה, ושער החמישים דזוק צה, ולכן לא השיגל. וז"ס שם צו"ס (עמ ע"ג טו ע"ד) כוזהר הרקיע, ועל שמיא אתקרי ספר הזהר כו' ע"שג. וכשם שציפוד

שנה' ספירות מתפשטים ה"ס, וציפוד הגבורות, ושם נצניק: על צדיק דלעילא קאים עלמא דאתכסיא כו'. על דעת שהוא צדיק כמ"ס פ"א, קאים צינה צסוד, אס אין דעת אין צינה (אבות פ"ג מ"ז), והיא עלמא דאתכסיא כידוע (זהר ח"א קנד ע"א): ועל צדיק דלתתא קאים עלמא דאתגליא. פי' על היסוד קאים מלכות, והן שני עולמות, עולם הזה ועוה"ב, וכל עולם צחי' נוק' כידוע (ע' זהר ח"א לד ע"א, וע"ס שער היוונים פרקים ה ו'), והן צינה ומלכות, וקיימין על צ' צרימות צרי' הלשון, סוד הדעת, וצרי' המעורר. יוסף על דנטיר צרי' זכה למלכות, כמ"ס צוהר (ו"ס לג ע"ד), וצמורה זוכה לעוה"ב (אבות פ"ג מ"ז) מרצה תורה כו"ס. ואמר, ומממן ועמן כלס צדיקס כו' (ישעיה ס כא) שעליה קיימא, לכן יורש הארץ. ולכן כשנכנסו לארץ מל אומס יהושע, ואמר (יהושע ג י) צאמ מדעון כי א"ל חיו כו': ואמר הרקיע כו' ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון כו'. והוא צדיק,

מאיר הגר"א

שלה. ושם עטר' דגבורה מבוצינא, ע"כ. ועי' לקמן עב ע"א ד"ה דאיהו ביה. כג. עי' ס"י פ"ו מ"ז. כל. וז"ל, ויוסף בגין דנטיר ברית, אשתזיב מן גובא, ומן נחשים ועקרבים דיליה. ולא עוד אלא זוכה למלכות. וישראל דנטירין שבת ואות ברית מילה, איתמר בהון כל ישראל בני מלכים, ואלמלא נטירין ישראל שבת אחד כהלכתה מיד נגאלין. תרגום: יוסף ניצול מהבור ומן הנחשים שלו בגלל ששמר ברית, ולא עוד אלא שזכה למלכות. וישראל ששומרים שבת ואות ברית מילה נאמר בהם כל ישראל בני מלכים ואלמלא שומרים ישראל שבת אחת כהלכתה מיד היו נגאלים. כס. מרבה חיים. טו. עי' זהר ח"ג יא ע"א ששם א"ל חי הוא השם של מידת היסוד. כ. תרגום: ואז כוזהר הרקיע, רקיע סתומה שלא מתגלה כלל, ועומד על ראשי החיות הקדושות שעומדים בסוד האבות, ורקיע הסתומה העליונה הזו, עליו עומדת, ומוציא ממנו זוהר שמאיר וזוהר לכל החיות. כס. עי' יהל אור הובא לעיל הערה כב. כט. עי' לעיל הערה ה. ל. עי' זו"ח לב ע"ב: יום שבת איהו משה רבינו, דדרגיה בינה. ועי' זהר ח"ב קטו ע"א: חמשין שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד. ועי' ע"ח זיוונים ו': משה זכה לבינה. ועי' בדברי רבינו על תז"ח יח ע"א וז"ל, כי משה דרגא דהתפשטות בינה בעד"א וזהו בינה לבא בגו גופא עד"א. ועי' פת"ש א"א יב. לא. עי' שם שממשיך: כמ"ס כ ותחסרהו מעט מאלהים (ר"ה כא ע"ב). כוונת רבינו שמה רבינו לא השיג הבינה עצמה אלא רק דעת המתפשט שהוא מה שיצא מיסוד דבינה. לז. ז"ל: קמו כלהו ממארי מתניתין ומלאכין ואמרו מאי ניהו דגלי רזין אלין אלא ודאי דא איהו דאתקרי ספר הזהר בדרגא דילה דאיהו בדיוקנא דמארה דאתמר בה (דניאל ד) רבא אילנא ותקיף דברגלוהי תטלל חיות ברא דאנון חיות הקדש ובענפוהי ידדון צפרי

כ. עי' פ"ח שער התפילין פרק טז: דרך הד', הוי"ה הוא בענין החסדים והגבורות, כי תחלה הוא אות י' בסוד הדעת של ז"א, שיש בו ה"ח ה"ג, הרי י'. אח"כ אות ה', הם ה"ח המתפשטין תוך ז"א מחסד עד הוד שבו. אח"כ אות ו' הוא היסוד, שבו הנקרא ו' זעירא, כי שם נקבצים הה"ג, בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ והה"ג האלו עצמם הם ה' אחרונה דהוי"ה. כל. כדלעיל ד"ה זריק, נהורין בחכמה וניצוצין בבינה. כז. נראה לכאורה שהוא ראשי התיבות "כמו שכתבתי פעם אחרת" ולכאורה כוונתו למש"כ ביהל אור ח"א כד ע"ב, ז"ל, וענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל"א, והוא הדעת ד' תקונים דגולגלתא כי בתיקון השני שהוא אוריא, שם מתלבש חסד דע"י. ובו מתלבש יסוד דבינה, ונעשה לו דעת. וכן הוא ענין הדעת. דע כי אמר בספד"צ פ"א שתא נפקין מענפא דשרשא דגופא. והענין כי הדעת הוא שרש ז"ת כידוע, כמו שכתר שרש כל ה"ס, כן הדעת שרש לז"ת. ומתפשט בה"ס ה"ג וה"ח כידוע, ומתקבץ ביסוד, והיסוד אינו שרש, ונק' מוסף, ונתוסף מכח הדעת. והדעת הוא יסוד דפרצוף שלמעלה כנ"ל, וממנו נעשה פרצוף דלמטה. לכן תמיד יסוד נק' שבת, כי הוא ז' בין מלמעלה למטה, בין מלמטה למעלה, והוא יסוד דבינה, ובו יסוד דחכמה הנק' דעת, כמ"ס בדעתו תהומות נבקעו וכו' ולעולם יסוד דפרצוף שלמעלה, הוא דעת שלמטה, שהוא בפרצוף שלמעלה יסודם דחו"ב שבו דלא מתפרשין. וז"ש בתי' דף א' על צדיק דלעילא קיימא עלמא דאתכסיא, והוא הדעת, שהיא יסוד דחכמה, עליו קיימא בינה, בסוד אם אין דעת אין בינה. וכן היסוד לא קאים בתוקפיה, אלא בזיווג הנוק'. וזהו אם אין בינה אין דעת. והכלל עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה, דלא מתפרשין, לכן נק' על שמה. והתגלות הבינה בז"ת אינו אלא בדעת, יסוד

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

ה

א ע"ב

תרגום

תיקוני הזהר

ואלו הם נשמות מאלו המשכילים שיש בהם שכל לדעת בסודות רבונם, כולם רשומים ומצוירים במלכות הרקיע, ככוכבים שמאירים ברקיע, והיינו "יזהירו כזוהר הרקיע". מה הרקיע שמאירים בו (אף אלה) הנשמות של המשכילים ככוכבים ברקיע, כך מאירים בכסא. וכולם פורחות מן הרקיע וזה צדיק חי עולמים שממנו פורחות נשמות הצדיקים ומאירות בלבנה, ועליהם נאמר "ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וכו'".

ואלין אינון נשמתין מאלין משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמאריהון כלהו רשימין ומצויירין במלכותא דרקיעא ככוכביא דנהרין ברקיעא והיינו יזהירו כזוהר הרקיע מאי הרקיע דנהרין ביה (אוף אלין) נשמתין דמשכילים ככוכביא ברקיעא הכי נהרין בכרסיא וכלהו פרחין מן רקיע ודא צדיק חי עולמיסא דמניה פרחין נשמתין דצדיקא ונהרין בסיהרא ועלייהו כתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וכו' (בראשית א יז):

ביאור הגר"א

(לקמן צמוד) הלכה כרצים דא שכינתא, שהיא כרצים דנראין זה ג' גוונים, כרצים כנ"ל.
בולדיון רשימין בו'. ר"ל שיוצאים מן יסוד ונקציעין במלכות: **מה הרקיע דנהרין ביה בו'**. ר"ל, לא שנמשלין לרקיע, אלא לאותן שמהרין צדיק, והן הכוכבים אף הן מאירין (במלכות): **ובולדיון פרחין בו'**. ר"ל לכן דימה לאותן לכוכבי רקיע, האילן ופרחין מניה, אצל הן נהרין צדיקא: **ועלייהו כתיב בו'**. קודם דפרחין מניה:

קצועין שמשא וסיהרא וכוכביא ומוליג, כן צדעת נשמתין עלאין דח"ו. ושיניהן מצדיקי הרצים, על צדיק דלעילא קיימי אלין רצים דו' קלוות, דהוא קיימא עליהו, וצדיק דלחתא קיימי הרצים דשכינתא, שהן גוונים דאתגליין בשכינתא, כמ"ש צפרשא צראשית (א ע"צ) הנגנים אלין אצטון כו' עאל יוסף צארעא קדישא ונציב לון תמן וכדין נראו צארין כו"ה, ושם (צדף יח ע"א) את קשתי נתתי צען מן יומא דאחצרי עלמא כו"ה, ע"ש כל הענין. וזו

מאיר התיקון

ועי' פע"ח לח ע"א, ז"ל, כל האומר חי העולמים בפת"ח תחת ה' הוא טעות גדול כי חי הוא חוץ מן העולמים אבל האומרים חי העולמים בציר"י תחת ה' הוא מחבר המדות שהם חו"ב ביחוד לכן צ"ל חי העולמים בציר"י והוא נכון, ועיין בתי"ט סוף מסכת תמיד טעם נכון. יב. עי' לקמן בדברי רבינו מט סע"א: מניה [בינה] פרחין נשמתין לכל חי.

י. בענין משכיל, עי' זהר ח"ב קי ע"א וע"ח שער ט פרק ג. יא. עי' שער הכוונות דרושי סדר שבת דרוש א שזהו כינוי למידת היסוד. והנה יש לדייק דכאן הגרסא היא "חי עולמים" בלא ה"א [וכן הוא בדפוס מנטובא]. אמנם עי' ס"י פ"א מ"ט, שם הנוסח הוא "חי העולמים" בה"א, וכן הוא בדברי רבינו לקמן מב ע"ב בגרסתו לדברי התיקון"ז כאן, וכן הוא לקמן ג ע"ב [וכן הוא שם בדפוס מנטובא].

מאיר הגר"א

(בהם) נביאי האמת. נולד יוסף ונגנזו בו, נכנס יוסף לארץ הקודש ונטע אותם שם, ואז "נראו בארץ" ונגלו שם. ומתי הם נראו, בשעה שהתגלתה הקשת בעולם, כי בשעה שנראית הקשת אז הם מתגלים. לו. ז"ל בשלימות: את קשתי נתתי בענן דא מלכות נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא דעיבא דאתחזי קשת (דאתער שמאלא לאתתקפא) מראה דמות כבוד יהו"ה (יחזקאל א כח) אתער שמאלא לאתתקפא נפקת רחל ותקש בלדתה מיכאל בסטרא דא רפאל בסטרא דא גבריאל בסטרא דא ואינון גוונים דאתחזיין בההוא דמות חיר וסומק וירוק. תרגום: "את קשתי נתתי בענן", זו מלכות, נתתי מיום שנברא העולם. ביום מעונן, כשנראית הקשת (כשמתעורר השמאל להתגבר) מראה דמות כבוד ה', מתעורר השמאל להתגבר. יוצאת רחל ותקש בלדתה. מיכאל בצד זה, רפאל בצד זה, גבריאל בצד זה. והם הצבעים שנראים באותה דמות, לבן ואדום וירוק. לו. פי' עפים, ולא דווקא כלפי מעלה.

שמיא דאנון נשמתין עלאין ומנה יתזן כל בשרא דא ישראל לתתא. תרגום: קמו כל הבעלי המשנה ומלאכים ואמרו מיהו שגילה סודות אלה, אלא ודאי זהו שנקרא ספר הזהר במדרגתו שהוא בדמות אדונו שנאמר בו אילן הגדול והחזר שברגליו צל החיות חוץ שהם חיות הקודש ובענפיו יעופו צפרי שמים שהם נשמות עליונות וממנה יזון כל בשר זה ישראל שלמטה. לו. עי' זהר שמות ב ע"א וזהר הרקיע שם והגהות הרח"ו שם. לו. דהיינו החג"ת שבנוק' עם המלכות שבה. לו. ז"ל בשלימות: הנצנים אלין אינון אבהן דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי ואתגניזו תמן ומתמן נפקו בגניזו ואטמירו גו (נ"א בהו) נביאי קשוט אתיליד יוסף ואטמרו ביה עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן וכדין נראו בארץ ואתגלו תמן ואימתי אתחזון בשעתא דאתגלי קשת בעלמא דהא בשעתא דקשת אתחזי כדין אתגליין אינון. תרגום: "הנצנים", אלו הם האבות שעלו במחשבה וגם נכנסו לעולם הבא ונגנזו שם, ומשם יצאו בהסתר, ונסתרו בתוך

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[א ע"א]

תיקוני הזהר

תרגום

ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון הדא הוא דכתיב וממעל לרקיע אשר על ראשם (יחזקאל א כו) והפוך רקי"ע ותשכח ליה עיק"ר ויסודא דמרכבתא (עלאה) י"דעליה קיימין חיוון וכרסייא דמרכבתא (עלאה) ועליה אתמר וצדיק יסוד עולם (משלי י כה) על צדיק דלעילא קיימא עלמא דאתכסיא ועל צדיק דלתתא קיימא עלמא דאתגליא והיינו מצדיקי הרבים (דניאל יב ג) מההוא צדיקא דעלמא תליין מאי הרבים אלין דאתמר עליהו הלכה כרבים דאינון מסטרא דאבהן דלית רבים פחות מתלת הלכה כרבים דא שכינתא ומתמן ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ (ישעיה ס כא) האי דאתמר בה והארץ הדום רגלי (שם סו א) דא שכינתא דאיהי כלילא מעשר ספירן ומתמן אתקריאו ישראל

ביאור הגר"א

שהן כל (הנשמות) [נשמות ישראל], תליין מההוא נדיקא, ואותן ששרשן מליירה תליין נדיקא דלתתא: מאי הרבים. ר"ל למה נקראו רבים: א"ל דאתמר ע"ייהו ב'. ר"ל אלין שנשמתן ושרשן מג' אצהן, לפיכך זכו שהלכה כמותן, שהלכה היא השכינה, והיא מקבלת מן הג' אצות, כמ"ש זוהר (ח"צ קצו ע"ב) ע"פ כרוה נדיבי העם כו"מ: ומתמן ועמך ב'. ר"ל מיעוד: דאיהו ב"ל"א מע"ם ומתמן אתקריאו ב'. ר"ל שלכן ירשו השכינה, שהיא כלולה מכולם, ומתמן נקראו נדיקים, ולכן ירשו אותה, וכן כל המדות נקראו על שמה"י:

מאיר התיקון

יג. עי' יהל אור ח"א ב ע"ד שיש מרכבה עלאה ותתאה ועלאה של חג"ת ותתאה של נה"י ומציין לכא וצ"ע לגבי הגרסא.

מאיר הגר"א

תריסר משריין עלאין דכלילן כלהו כחדא בכללא דארבע דאקרון חיות הקדש כמה דאתמר. תרגום: כל נדיב לבו אלו אותם ארבעה מחנות עליונים שבכללם כלולים כל אותם שאר המחנות ואלה הם שיוצאים באבות העליונים שנקראים נדיבים כמו שבארורה שכתוב כרוה נדיבי העם אלו האבות. יביאה לא כתוב יביאה אלא יביאה ליחד הכל כאחד וכן לא כתוב יביא אלא יביאה להעלותה לבעלה בכבוד כמו שצריך את תרומת ה' את לרבות כל אותם המחנות העליונים האחרים לחבר הכל כאחד והם שנים עשר בכלל אחד זהב וכסף ונחשת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים אלו הם שנים עשר מחנות עליונים שכלם כלולים כאחד בכלל של ארבעה שנקראו חיות הקדש כמו שנתבאר. מצ. עי' ביאורים ח"א ב ע"א, שכל שם בעצם היא כדי שיקראוהו בשם זה ושייך

והוא הרקיע שהוא למעלה מהחיות זהו שנאמר "וממעל לרקיע אשר על ראשם". והפך רקי"ע ותמצא אותו עיק"ר ויסוד המרכבה (עליונה), שעליו עומדים החיות וכסא המרכבה (העליונה), ועליו נאמר "וצדיק יסוד עולם". על הצדיק שלמעלה עומד העולם המכוסה, ועל הצדיק שלמטה עומד עולם הנגלה. והיינו "מצדיקי הרבים" תלויים מאותו צדיק של העולם, מי הם "הרבים", אלו שנאמר עליהם "הלכה כרבים", שהם מצד האבות שאין רבים פחות משלש, הלכה כרבים זו שכינה. ומשם "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ", זו שנאמר בה "והארץ הדום רגלי", זו השכינה שהיא כלולה מעשר ספירות, ומשם נקראו ישראל: מלכים, צדיקים, חוזים, נביאים, בעלי תורה,

ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון. שמיות הקודש הן צמלכות, ד' רגלי המרכבה, מסטרא דלתא אצהן, והרציעות מסט' דילה כידוע. כמ"ש צמקון א' (יט ע"ב) ליורא דאדם תמן כו' ע"ש, והוא מרכבתא עילאה: על צדיק דלעילא. הוא יסוד: קיימא עלמא דאתכסיא. הוא מלכות דלעילא: ועל צדיק דלתתא. הוא מט"ט: קיימא עלמא דאתגליא. הוא עולם (היחירה, ששם ראש יחזקאל דלקמן (ב ע"ב)) [העשיה]: והיינו מצדיקי. לשון רבים על שם צ' נדיקים כנ"ל: מההוא צדיקא דעלמא תליין. פי' אותן הרבים,

למ. עי' לעיל בליקוט ד"ה ואמר הרקיע. למ. עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ יג ע"ד ד"ה ואמר והחיות: מט"ט הוא יסוד דיצירה כידוע, ועי' ליקוטי תורה בראשית מט"ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה, ועי' לקמן הערה קצו. מ. עי' לקמן הערה קלט. מא. ז"ל: כל נדיב לבו אלין אינון ארבע משריין עלאין דבכללא דלהון כלילן כל אינון שאר משריין ואלין אינון דנפקן באבהן עלאין דאקרון נדיבים כמה דאוקמוה דכתיב (במדבר כא יח) כרוה נדיבי עם אלין אבהן. יביאה יביאה לא כתיב אלא יביאה ליחדא כלא כחדא וכן יביא לא כתיב אלא יביאה לסלקא לה לגבי בעלה ביקרא כמה דאצטריך את תרומת יהו"ה את לאסגאה כל אינון משריין עלאין אחרנין לאתחברא כלא כחדא ואינון תריסר בכלל אדא זהב וכסף ונחשת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאר ובשמים המשחה ולקטרת הסמים אלין אינון

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

ז
ב ע"א

תיקוני הזהר

תרגום

גבורים, חסידים, נבונים, חכמים, ראשי אלפי ישראל.

ורשות נתנה לנשמות הללו שגורשו ממקומן אחר הקב"ה ושכינתו, לקנן בחבור הזה, שנאמר בה "כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו", ואין צפור אלא שכינה שהיא מגורשת ממקומה, זהו שנאמר "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך". "את" לרבות שכינה תחתונה, האם, שכינה עליונה, זהו שנאמר "ובפשעיכם שולחה אמכם", ששתייהן גורשו ממקומן, ולכן "שלח תשלח", שני שלוחים, אחד מבית ראשון ואחד מבית שני, לקיים בו "אני יהוה" הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, שכינה עליונה. "ותהלתי לפסילים" שכינה תחתונה. "כן איש נודד ממקומו" זה הקב"ה שנאמר בו ה' איש מלחמה" שגורש אחריהן.

ועוד "כן איש נודד ממקומו", זה משה, שנאמר "והאיש משה עניו מאד", שנתגרשה רוחו אחריהם. ועוד "כן איש נודד ממקומו", מי שהוא איש צדיק שהולך נע ונד ממקומו בשכינה שנאמר

מלכים צדיקים חוזים נביאים מארי תורה גבורים חסידים נבונים חכמים ראשי אלפי ישראל:

ורשותא אתיהיב לאלין נשמתין דאתתרכו מאתרייהו בתר קודשא בריך הוא ושכינתיהידי לקננא בהאי חבוראטי דאתמר בה כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו (משלי כז ח) ולית צפור אלא שכינתאטי דאיהי מתתרכא מאתרהא הדא הוא דכתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (דברים כב ז) את לרבות שכינתא תתאה האם שכינתא עלאה הדא הוא דכתיב ובפשעיכם שולחה אמכם (ישעיה נ א) דתרוייהו אתתרכו מאתריהון ובגין דא שלח תשלח תרין שלוחין חד מבית ראשון וחד מבית שני לקיימא ביה אני יי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (שם מב ח) שכינתא עלאה ותהילתי לפסילים שכינתא תתאה כן איש נודד ממקומו דא קודשא בריך הוא דאתמר ביה יי איש מלחמה (שמות טו ג) דאתתרך אבתרייהו:

ועוד כן איש נודד ממקומו דא משה דכתיב והאיש משה ענו מאד (במדבר יב ג) דאתתרך רוחיה אבתרייהו ועוד כן איש נודד ממקומו מאן דאיהו איש צדיק דאזל נע ונד מאתריה בשכינתא דאתמר בה ולא

ביאור הגר"א

ח"א רנ"ג ע"צ: **לקיימא ביה אני בו**. ר"ל, אעפ"י שגלו, מ"מ לא שלטו זהם הקליפות ח"ו, כמ"ש צמיקונים לקמן (כ"ג ע"א), ומציא זה הפסוק לראיה ששניהם גלו: **דא משה**. כי רוחו מתלבש בכל דור ודור צדיקים וצעלי תורה (שע"ג הק' ס), כמו אור השמש שזורח צלילה צפוכים, ויסורי הצדיקים וגלותן הן יסוריו וגלותו, שעליו נאמר (ישעיה נ"ג ה) והוא מחולל וכו': **דאתמר בה ולא בו**. דמפסוק דלעיל לא משתמע אלא דאיהי בגלותא, אצל כאן מציא ראייה דאיהי אזלא נע ונד:

מאיר התיקון

ולא רק התיקון"ז. מ"ז. ע"י לש"ו דעה ח"ב ס"ג ע"ב שכל הנוקבין הן רחל, והן לאה וכן לצד הקלי' נקראים צפורים.

מאיר הגר"א

נשען רק על "חד סמכא" להיות לתיקון של בחינת מתקלא.

מלכים צדיקים בו. הן כסדר ע"ס מלמטה למעלה, וכולן על הע"ס שכלולין בשכינה, כל א' נקרא על שם שרשו ומיקומו, והכל בשכינה, וז"ש ומממן אתקריאו וכו', שכולן זה כנ"ל.

ורשותא אתיהיב בו. חוזר למעלה (א ע"א) כד אמכנשו וכו': **לקננא בהאי חבורא**. דצלימוד הקצלה יש מנחם לשכינתאטי ולכל דאזלין צמחא כדלקמן: **דאתמר בה**. ר"ל בשכינה: **חד מבית ראשון**. שאז צמח ראשון שכינה עילאה שרתה בישראל, וצמח שני שכינה תתאה כידוע (זהר

יד. ע"י לקמן ג ע"א ד"ה והכא בכל אתר. מ"ז. ע"י בבאור רבינו על תו"ח א ע"ד ד"ה דבגין האי חיבורא, ז"ל, ר"ל, בשביל הזהר וכו', ע"כ. כוונתו לכל ספר הזהר

רק שהגילויים בבריאה יקראו לו למלכות. מ"ג. ע"י הקדמת רבינו לאד"ר, שרק חכמת הקבלה מתקנת את היות העולם

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[א ע"ב]

תיקוני הזהר

תרגום

מצאה היונה מנוח^י (בראשית ח ט) דהכי אוקמוהו^י רבנן בזמנא דאתחבר בי מקדשא גזר על בתי הצדיקים דיחרבו דאזלין כל חד נודד ממקומו דדיו לעבד למהוי כרביה^י ורזא דמלה^י נודד הוא ללחם איה (איוב טו כג) אי"ה דמרחם עליה אוף הכי אין מנהל לה וגו' (ישעיה נא יח) ובגין דא דיו לעבד למהוי כרביה ולית לחם אלא אורייתא האי גרם למארי תורה דאזלין מתתרכין:

זבאה איהו מארי מתיבתא מארי מדרש מארי תורה דגם צפור מצאה בית (תהלים פד ד) בית דנשמעין ביה פתגמי אורייתא דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעייתא גם צפור מצאה בית תמן ובגין דא אוקמוה רבנן כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה לבסוף תחרב ואלין דנשמעין דברי תורה בהון אתקריאו ביצים אפרוחים בנים ביצים מארי מקרא אפרוחים מארי משנה^י בנים מארי קבלה ועלייהו אתמר והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים (דברים כב ו) שלח תשלח מנייהו אבל על מארי קבלה אתמר לא תקח האם על הבנים דלית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא כאלין מארי קבלה ואלין עבדין לה דירה ולקודשא בריך הוא ופרחין עמה בכל אתר דאיהי פרכת כלהו מנדדין עמה בשליחותא דילה אבל אפרוחין לית גדפין דלהון שלימין דפרחין בהון דאינון פקודי דעשה כל שכן ביצים ובגין דא אתמר עלייהו לגבי אימא שלח תשלח את האם (שם ז כב):

בה "ולא מצאה היונה מנוח", שכן פרשוהו רבותינו (ברכות נח ע"ב), בזמן שנחרב בית המקדש גזר על בתי הצדיקים שיחרבו, שהולכים כל אחד נודד גממקומו, שדיו לעבד להיות כרבו. וסוד הדבר "נודד הוא ללחם איה", אי"ה שמרחם עליו, אף כך "אין מנהל לה וגו'", ולכן דיו לעבד להיות כרבו, ואין לחם אלא תורה, זה גורם לבעלי התורה שהולכים מגורשים.

אשרי הוא בעלי הישיבה בעלי המדרש בעלי התורה, ש"גם צפור מצאה בית", בית שנשמעים בו דברי תורה. שבמקום שיש שם תורה שהוא עמוד האמצעי גם צפור מצאה בית שם, ולכן פרשוהו רבותינו (סנהדרין צב ע"א*) כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה לסוף תחרב. ואלו שנשמעים בהם דברי תורה נקראו: ביצים, אפרוחים, בנים, ביצים בעלי מקרא, אפרוחים בעלי משנה, בנים בעלי קבלה. ועליהם נאמר "והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים", "שלח תשלח" מהם, אבל על בעלי קבלה נאמר "לא תקח האם על הבנים" שאין תבונה לדעת את השכינה כאותם בעלי קבלה ואלו עושים לה דירה ולקדוש ברוך הוא, ופורחים עמה בכל מקום שהיא פורחת, כולם נודדים עמה בשליחותה, אבל האפרוחים אין כנפיהם שלמים שפורחים בהם, שהם מצוות עשה, כל שכן ביצים. ולכן נאמר עליהם כלפי האם "שלח תשלח את האם".

*ז"ל: אמר רבי אלעזר כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה אש אוכלתו.

ביאור הגר"א

אי"ה דמרחם עליה אוף כו'. פי' שאין מרחם על האדוקים, כמו שאין מרחם על השכינה, כמ"ש אין מנהל לה. **בית דנשמעין כו'.** ר"ל גוף האדם שנשמע בו ד"תמדי, כמ"ש לקמן נסמון, ואלין ענדין^י דירה כו': כל בית כו'. ר"ל על הגוף כו'. דאינון פקודין דעשה. שנקראו כנפים כמ"ש (שבת מט ע"ה) מה יונה כנפיה כו', ולימוד

מאיר התיקון

יח. עי' לקמן י"ז ע"ב שכל אוקמוה בזהר היא בגמ'. יט. עי' רע"מ ח"ב קנט ע"א. כ. עי' דברי רבינו לקמן צט ע"ב: מ"ש בכ"מ "רזא דמלה", שמביא פסוק כדבריו, ומפרש אותו הסוד בפסוק הזה. כא. עי' לקמן כד ע"א שאפרוחים מצד הבניה, וביצים מצד המלכות. כב. יש לעיין אם מכאן אפשר

יז. עי' דע"ה ח"א עז ע"ד ז"ל: גם המלכות דבריא, הנה בחובין דישאל יכילת לאתחללא בין אומין דעלמא, אך מלכות דאצילות עליה נאמר (ישעיה מב ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (מקורו כאן ולקמן ד' ע"א, י' ע"א, כ"ג ע"א ע"ב, וברע"מ כי תצא דף רעח ע"א ושם רעז ע"ב).

מאיר הגר"א

שלכאורה זוהי ההלכה היחידה בש"ס שנתגלה ונפסקה על פי אשה, ואולי יש לומר טעם לדבר, שכן האשה היא הגוף ביחס לזכר שהוא הנשמה, ולכן דווקא היא אשר חדשה הלכה בעניין השמעת ד"ת שבגוף. מט. "לה" (נוסף שם).

מד. עי' לקמן ו ע"ג ד"ה אם ה'. ולכאורה כוונתו למתבאר בעירובין דף נג ע"ב: ברוריה אשכחתינה להווא תלמידא דהוה קא גריס בלחישא בטשה ביה אמרה ליה לא כך כתוב ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת, ע"כ. יש להעיר

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

ט

ב ע"ב

תרגום

עד שאמר דברים אלו, הנה זקן הזדמן לו ואמר, והרי כתוב "ואת הבנים תקח לך". אמר לו, זקן, כל האתין [באים] לרבות, ולכן לא נאמר "והבנים תקח לך" אלא "ואת" לרבות אפרוחים, אבל לא אמר "והבנים תקח לך". אמר לו ברוך אתה נר קדוש שכך זה ודאי. והבנים הם ודאי תחת האם העליונה, חסידים גבורים בעלי תורה חוזים נביאים צדיקים.

חסידים מצד החדש, דרגתו של אברהם, ובארו עליו אין חסיד אלא המתחמד עם קונו, שעושה לו קן שהוא אכסניה שלו. וזו השכינה, שהיא הקן שלו, הבית שלו, ההיכל שלו, המלון שלו. ובארץ הקדושה היא יחודו וביתו ולא מלון ואכסניה, אלא כפי אותו האיש שתקן אותה, ולכן נתן מדת החדש לאברהם.

תיקוני הזהר

עד דאמר מלין אלין הא סבאכי אזדמן ליה ואמר והא כתיב ואת הבנים תקח לך אמר ליה סבא כל אתין לרבוויי ובגין דא לא אמר והבנים תקח לך אלא ואת לרבות אפרוחים אבל לא אמר והבנים תקח לך אמר ליה בריך אנת בוצינא קדישאדי דהכי הוא ודאיכה ובנים אינון ודאי תחות אימא עלאה חסידים גבורים מארי תורה חוזים נביאים צדיקים:

חסידים מסטרא דחדש דרגא דאברהם ואוקמוה עליהכי אין חסיד אלא המתחמד עם קונו דעביד ליה קן דאיהו אכסניא דיליה ודא שכינתא דאיהי קן דיליה בית דיליה היכל דיליה מלון דיליה ובארעא קדישא איהי יחודיה וביתיה ולא מלון ואכסניא אלא כפום ההוא בר נש דתקין לה ובגין דא יהיב מדת חסד לאברהם:

ביאור הגר"א

ובארעא קדישא וכו'. ר"ל, מה שאמרתי צית דיליה היכל דיליה, לא אמרתי אלא צארעא קדישא, אצל צגלותא קן ומלון: וצאו מלון ואכסניא כו'. ר"ל, מ"ש דענין ליה קן כו', מה צריך למעשיו של אדם לקן, הא אמרתי דשכינתא איהי קן דיליה ומלון, לכך אמר דלאו איהי מלון לקצ"ה אלא כפום דתקין לה צר נשמי, וזהו חסיד כו': ובגין דא יהיב כו'. לפי שכל מעשיו לעשות חסד כידוע, ואכסניא איהי:

תורה הוא ממלות עשה.

ואת לרבות אפרוחים. דנלאו הכי הוה אמינא ששלח לא קאי אלא על צינים דסמין ליה: תחות אימא עי"א. ר"ל, השכינה:

דעביד ליה קן. ר"ל, שלכן אמר עם קונו, לשון קן: דאיהו אכסניא דיליה. ר"ל, שהקצ"ה הוא אכסניא של האדם (צנעין) [צגלותו], ועושה לו ית' קן, ומאי הוא הקן ואמר דא שכינתא, ר"ל, שמייחד אותו ית' שכינה:

מאיר התיקון

יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה ודע כי לפעמים אותה הנפש של הצדיק ההוא מתלבשת בהוא חלוקא דרבנן ולפעמים מתלבש גם הרוח. ולפעמים גם הנשמה. ואמנם בהיותו בא בבחי' נפש בלבד אז הוא בצורת טעין חמרי כי הוא רמז אל הנפש שמעולם העשיה. כד. קראוהו [רשב"י] בוצינא קדישא או בוצינא דנהורא, רצה לומר ניצוץ מנשמת משה רבנו ע"ה, שהיתה ממדריגת 'אבא' המאירה בזעיר ונוקביה, וניצוץ אבא הוא נקרא קדוש בכל מקום (הקדמת עמק המלך). כד. עי' לקמן בדברי רבינו צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע". כו. זהר ח"ב קיד ע"ב, וח"ג רכב ע"ב ורפא ע"א.

מאיר הגר"א

מלון בעשיה, ולכן הוא בעשיה, ששם בחצי הלילה. מט. עי' זהר ח"ג יז ע"א שכלל ישראל נקראין איברין דשכינתא. מט. [ליקוט מלקמן יח ע"א] גבורים מסטרא כו' - שמשם דרגא דתפלין, כמ"ש (ישעיהו סב ח) ובורוע עזו, וכמ"ש (ברכות ו ע"א) בימינו זו תורה ובורוע כו'.

ללמוד שאין בחינת גלות אצל חכמי הקבלה. ועי' בפסקא הבאה בתיקון'ז. כג. עי' ביאור רבינו בתו"ח י ע"ג ז"ל, סבא כו' - ר"ל אדה"ר שהוא דרגא דחכמה ישראל סבא, ועי' עוד שם לט ע"ב. ועי' שם מט ע"א וז"ל סבא עילאה - אדה"ר כמ"ש לקמן והוא עילאה על כל, עכ"ל. עי' שער מאמרי רשב"י (יב ע"ב): דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בהוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונים שהיה

מו. פי' שכינתא עילאה, עי' זהר ח"א כה ע"א כו ע"א. [ליקוט מלקמן יח ע"ג] חסידים גבורים כו'. חשיב ששה בנים, ו"ק, תחות אימא: מו. [ליקוט מלקמן יח ע"א] בית דיליה כו' - חשיב ד' בד' עולמות, מלכות שלהם לקב"ה. בית באצילות. היכל בבריאה. קן ביצירה כידוע.

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[א ע"ב]

ב ע"ב

תיקוני הזהר

תרגום

גבורים מסטרא דגבורה דיהבין תוקפא למאריהון לכבוש עבד תחת רבו, ושפחה תחת גברתה. בקשר של תפילין, שמי שאין לו תפילין בשעת קריאת שמע, מהצד שלו שולט עבד ושפחה על העולם. ובאותה שעה רוגזת השכינה, זהו שנאמר "תחת עבד כי ימלך ושפחה כי תירש גברתה".

ואוּף הכי איהי רגזא יתיר על נבל כי ישבע לחם (משלי ל כב) דאתמר ביה לכו לחמו בלחמי (משלי ט ה) דאיהו קמצן נבל בממוניה נבל שמייה דלאו איהו נדיב ולא איהו מזרעא דאבהן דאתמר עלייהו נדיבי עמים נאספו (תהלים מז י) דהא קמצן איהו עניני הדעת בתר דלא עביד טיבו למארי תורה למהוי מחזיק בדייהו ואורייתא בלא פקודיא לאו איהי תורת יי':

ביאור הגר"א

תורה, ששונא אותו ואם תורמו, כמ"ס נגמ' (יבמות קט ע"ב) כל האומר אין לי אלא מורה אף מורה אין לו, וכן אמרו במסכת ע"ג (יז ע"ב) כל העוסק בתורה כלל דומה כמי שאין לו אלו"ה ע"ש: **נבל שמייה**. כמו נבל צעלה של אציגיל: **דהא קמצן איהו עני הדעת**. נותן טעם למה נקרא קמצן נבל, וקאמר דאיהו עני הדעת, ועני הדעת נקרא נבל, כמ"ס (דברים לג י) עס נבל ולא חכם: **ואורייתא בלא פקודי' בוי'**. לכך אינו מרואה בתורמו, אחר שאין ספק במעשים, לחזק ידי ת"ח:

מאיר התיקון

כז. עי' מלואים אות ב.

מאיר הגר"א

את הת"ח, וכמ"ס בר"מ וכנ"ל. **נבל**. עי' לקמן ס ע"ד ד"ה ועוד וימן, שהיינו דו"נ דסט"א. **נב**. ז"ל: כשנתפסו רבי אלעזר בן פרטא ורבי חנינא בן תרדיון אמר ליה רבי אלעזר בן פרטא לרבי חנינא בן תרדיון אשריך שנתפסת על דבר אחד אוי לי שנתפסתי על חמשה דברים אמר ליה רבי חנינא אשריך שנתפסת על חמשה דברים ואתה ניצול אוי לי שנתפסתי על דבר אחד ואיני ניצול שאת עסקת בתורה ובגמילות חסדים ואני לא עסקתי אלא בתורה [בלבד] וכדבר הונא דאמר רב הונא כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה שנאמר וימים רבים לישראל ללא אלהי אמת [וגו'] מאי ללא אלהי אמת שכל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה ובגמילות חסדים לא עסק והתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר לא יתן אדם מעותיו לארנקי של צדקה אלא אם כן ממונה עליו תלמיד חכם כרבי חנינא בן תרדיון הימנה הוא דהוה מהימן מיעבד לא עבד. **נב**. [ליקוט מלקמן יח ע"א] מארי תורה מסט' דער"א דביה חצות כו'. ר"ל שהלילה נחלק לב'

גבורים מצד הגבורה שנותנים כח לרבונם, לכבוש עבד תחת רבו, ושפחה תחת גברתה. בקשר של תפילין, שמי שאין לו תפילין בשעת קריאת שמע, מהצד שלו שולט עבד ושפחה על העולם. ובאותה שעה רוגזת השכינה, זהו שנאמר "תחת עבד כי ימלך ושפחה כי תירש גברתה".

וכמו כן היא רוגזת יותר "על נבל כי ישבע לחם", שנאמר בו "לכו לחמו בלחמי" שהוא קמצן נבל בממונו, נבל שמו, שאינו נדיב ואינו מזרע האבות, שנאמר עליהם "נדיבי עמים נאספו". שהרי קמצן הוא עני הדעת, מאחר שלא עושה טוב לבעלי תורה להיות מחזיק בדיהם, ותורה ללא מצוות אינה תורת יהו"ה.

בקישורא דתפילין. (כמ"ס ל) [כמ"ס] (תו"ח כה ע"ב) דנפילין של ראש קושר עבד תחת רבו, וצט"ל יד שפחה כו': (בסמ"ד דיל"ה כו'). פי' מלך נשמתו, שכל הפגמים צא מלך נשמתו: **שליט עבד ושפחה**. ר"ל ס"ס ולייתא: **הד"ר תחת עבד וכו'**. וס"ס נאמר (משלי ז כב) תחת שלש רגזה ארץ, דהיא שכינתא.

ואוּף הכי איהו בוי'. לפי שהתחיל לפרש ג' דברים, מפרש כל הג' דברים: **דאתמר בוי' לבו וכו'**. ר"ל, על הקמץ שאינו מחזיק ידי לומדי תורה, והוא צעזעמו לומד

ג. [ליקוט מלקמן יח ע"א] דמאן דל"ל תפילין כו' על נבל כי ישבע לחם - שעבד ושפחה הם סם ונחש, קליפות של עשו (פירוש עמלק) וישמעאל, ימינא ושמאלא, אחוזין באברהם ויצחק. אבל ערב רב הן אחוזים ביעקב, והן קשין לישראל ולשכינתא יותר, שהן השאור שבעיסה. והוא מ"ש ונבל כי כו', שכל הקמצנין ואינן מחזיקים התורה הן מהן, כמ"ס בזהיר בראשית (כה ע"ב) ובר"מ פ' נשא (קכה ע"ב) ובשאר מקומות הרבה. וז"ש דאיהי רגזא יתיר. ור"ל זהו מ"ש ותחת ארבע לא תוכל שאת, שקאי על נבל. ושלישית היא תחת שנואה כו', הוא דרגא דדוד כידוע, דעל כולן לא רגזה כל כך, כמו על דרגא דיעקב, ששם אין פסולת. וזהו גלות מחמת הערב רב, עד בטח בדד עין יעקב, ששלשה גליות הראשונים היו נגד ג' הנ"ל, נגד ג' עבירות, תחת עבד כו' עבודת גילולים. תחת שנואה כו' ג"ע. ותחת שפחה כו' ש"ד. וז"ש כי תירש. והכל מדה נגד מדה, אבל גלות הד', תחת נבל כו', היא שנאת חנם, נגד זה (היו) מוליכין ומנהיגים אותם נבל כו', ששונאים

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

יא

ב ע"ב

תרגום

בעלי תורה מצד עמוד האמצעי, שבו חצות לילה היה קם דוד לחבר אותו לשכינה שנקראת לילה, והוא "שומר מה מלילה", ליל ה', "ליל שמורים הוא ליהו"ה" ובגללה נאמר (חגיגה יב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי".

חזו"ם נביאים מצד של נצח והוד, שבהם כלולים שני שמות שהם יאהדונה", שבהם שמונה אותיות כנגד שמונה ספרי נביאים. ונביאים שנים הרי עשר, כנגד עשר ספירות. כנגדו ראה יחזקאל עשר מראות, צדיקים מצד של הצדיק, ועל כל אלו נאמר "לא תקח האם על הבנים".

ועוד אלו שעוסקים בתורה לשמה ושומרים מצוותיה, שהן תרי"ג מצוות שתלויים משם יהו"ה כענבים באשכול, כדי לייחד בהם את שם יהו"ה עם השכינה, כאדם שמתייחד עם בת זוגו

מארי תורה מסטרא דעמודא דאמצעייתא דביה חצות לילה הוה קם דוד לחברא ליה בשכינתא דאתקריאת לילה ואיהו שומר מה מלילה ליל ה' (ישעיה כא יא) ליל שמורים הוא ליי"י (שמות יב מב) ובגינה אתמר כל העוסק בתורה בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום^א שנאמר יומם יצוה יי"י חסדו ובלילה שירה עמי (תהלים מב ט):

חזו"ם נביאים מסטרא דנצח והוד דבהון כלילין תרין שמהן דאינון יאהדונה"י דבהון תמניא אתוון לקבל תמניא ספרי נביאים ונביאים תרין הא עשר לקבל עשר ספירן לקבליה חזא יחזקאל עשר מראות צדיקים מסטרא דצדיקייט על כל אלין אתמר לא תקח האם על הבנים (דברים כב ו):

ועוד אלין דעסקין באורייתא לשמה ונטרין פקודהא דאינון תרי"ג מצות דתליין משם יהו"ה כענבין באתכלא כדי ליחדא בהון לשם יי"י בשכינה כבר נש דמתייחד עם בת זוגיה בכל אברין דיליה

[ג ע"א]

ביאור הגר"א

מעשר כ"ל. **דעסקין באורייתא לשמה**. ר"ל נשגל השכינה, לייחד אותה עם המורה. והענין של לשמה, שלומד על מנת לקיים מצותיה של המורה, והמלות הן נשכינה אס כן הוא לשמה: **ונטרין פקודהא**. של השכינה: **דתליין משם יי"י כו'**. כדלקמן (ו ע"ב) ו"ה עם זכרי רמ"ח כו': **כדי לייחדא לשם כו'**. דמרי"ג מצות אינון זה, ותליין נשם יי"י: **בכל אברין דיליה**. שמרי"ג מצות הן נגד איבריו של אדם, מצות עשה נגד רמ"ח איברים, ומצות לא תעשה נגד סס"ה גידין, וע"י עסק המורה שהוא שם יי"י לקיים המצות, שהוא נשכינה, מתיחדים:

מאיר התיקון

כח. עי' דברי רבינו לקמן קעב ע"ג: בשעת הזיווג, שמתחממת מאורו שנפיק דרך דופן היסוד, והוא חוט של חסד המשוך עליה **כט**. עי' דע"ה ח"ב ס ע"ג מראה יחזקאל היה ביצירה כמ"ש כאן והרב בקליפת נוגה (ריש פרק ב).

מאיר הגר"א

אותיות אדני, וכולן מוסרים ליראת ה'. **נט**. עי' לקמן לב ע"ב שנביא מסטרא דנצח וחזוה מסטרא דהוד, ועי' ביאור רבינו משלי כב יב ז"ל: בנביאים היו במדרגת העיניים ב' רואה וחזוה והם נביאים ראושנים ונביאים אחרונים כי הראשונים ראו באספקלריא המאירה לכן היו נקראים רואים כמ"ש לפנים היו קורין לנביא רואה ונביאים האחרונים ראו באספקלריא שאינה מאירה לכן כתיב בנבואתם חזון שהוא תרגום של מראה ופחות ממנו. **נו**. עי' לקמן נ ע"ג ד"ה זכאין אינון. ועי' נפה"ח שער ד' פרק ג'.

דביה חצות לילה כו'. מציא ראייה שהמורה מסטרא דעמודא דאמצעייתא, שלכן היה קם צלילה לעסוק במורה, לחצר מדת לילה למדת המורה: **ואיהו שומר כו'**. מציא מג' פסוקים שלילה נקראת השכינה, שומר מה מלילה, שאנו אומרים להקב"ה, מה תהא משכינתא, מחי חיפוק מגלותא, ועוד פי' לילה, ר"ל שהיא ליל ה', וכן ליל שימורים: **ובגינה**. ר"ל נשגל השכינה שעסק הלילה נגינה. **דבהון כליילין כו'**. מציא ראייה דנו"ה אינון לקבליה דנביאים: **ונביאים תרין כו'**. עוד ראייה על הנ"ל: **תרין**. נביאים ראשונים ואחרונים: **ולקבליה חזא כו'**. שנמצא מנו"ה והן כלולין

מאיר התיקון

חלקים, פלגא דינא ופלגא רחמי, והן ליל ולילה, בתוספת ה', בסוד נער נערה, דאנהר לה אימא ה"ג ממותקת, והיא בזיווגא, שאז נקרא ה'. שד' דרגין באשה, קטנה נערה בוגרת נשואה שנקרא ה', הוא חכם והיא חכמה, הוא עשיר והיא עשירה, הוא איש והיא אשה, והן ר"ת של נקב"ה. ולכן דוקא בחצות, והוא בסט' דעד"א, שהוא בין חסד לגבורה, והוא בחצות ממש. וז"ש ואיהי שומר מה כו'. **נד**. [ליקוט מלקמן יח ע"א] נביאים מסט' דנו"ה כו'. לכן בכל אחד ד' נביאים. נביאים ראשונים נגד ד' אותיות הויה, ואחרונים נגד ד'

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[ב ע"א]

תרגום

תיקוני הזהר

בכל איבריו להוציא זרע מעולה. נאמר בהם "לא תקח האם על הבנים", ואלו שלא עוסקים בתורה לשמה נאמר בהם "שלח תשלח את האם", "את" לרבות שם יהו"ה שהסתלק עמה מאותו האיש.

לאפקא זרעא מעליא אתמר בהון לא תקח האם על הבנים ואלין דלא משתדלי באורייתא לשמה אתמר בהון שלח תשלח את האם (דברים כב ז) את לרבות שם י"י דאסתלק עמה מההוא בר נש:

ועוד אלו שמכבדים שבתות וימים טובים, עליהם נאמר "לא תקח האם על הבנים", שעושים מעשה של בנים עם שבת המלכה ועם הקב"ה שהוא יום השבת. מי שקיים בו "וכבדתו מעשות דרכיך", זהו "כבד את אביך ואת אמך וגו'". ששלשה עולמות הן, שנים יורש בכבוד אב ואם, והשלישי יורש בתורה, שכולל אותם, ב"ן י"ה. זהו שנאמר "כי הוא חיך ואורך ימיך", "כי הוא חיך" בעולם הזה, זה הגן שלמטה. "ואורך ימיך", זה העולם הבא, העולם הארוך. "על האדמה אשר יהו"ה אלהיך נתן לך", העולם השפל.

ועוד אלן דאוקרין שבתות וימים טובים אתמר עליהו (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים דעבדין עובדא דבנין עם שבת מלכתא ועם קודשא בריך הוא דאיהו יום השבת מאן דקיים ביה וכבדתו מעשות דרכיך (ישעיה נח יג) האי איהו כבד את אביך ואת אמך וגו' (שמות כ יב) דתלת עלמין נינהו תרין ירית בכבוד אב ואם ותליתא ירית באורייתא דכליל לון ב"ן י"ה הדא הוא דכתיב כי הוא חיך ואורך ימיך (דברים ל כ) כי הוא חיך בעולם הזה דא גן דלתתא ואורך ימיך דא עלמא דאתי עלמא אריכא על האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך עלמא שפלה:

ועוד אלו שקושרים את השכינה עם הקב"ה בקשר של תפילין, עליהם נאמר "לא תקח האם על הבנים". ואלו שלא קושרים אותם יחד, בהם נאמר "שלח תשלח את האם".

ועוד אלן דקשרין לשכינתא עם קודשא בריך הוא בקשורא דתפילין אתמר עליהו (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ואינן דלא קשרין לון כחדא אתמר בהון שלח תשלח את האם:

ביאור הגר"א

לאפקא זרעא מעליא. ש"י הזרע ההוא ממייחדים שניהם, כן הקצ"ה ושכינתא ממייחדים על ידו, ור"ל ולכן נאמר על הבנים, והוא נקרא בן: לרבות שם י"י בו'. ר"ל, אע"פ שעוסק צמורה שהוא שם י"י, מ"מ הואיל ושכינתא לא אשתכחא תמן, אסתלק שם י"י, ג"כ דשכינתא איזי קן דליה ומלון וכנ"ל (ב ע"ג). דעבדין עובדין דבנין. ר"ל שלכן נקראו בנים, דשנת מלכתא שהיא השכינה (זהר ח"ג כט ע"א, רמג ע"ג), ויום השנת שהוא הקצ"ה, הן אז ואם, ולכן צריך לכדס כמ"ס (שמות כ יב) כדא את אביך כו': דתלת עלמין בו'. ר"ל, סיפא דקרא דכדא, למען יאריכון ימיך (דברים ה טו), ששם נאמר שני דברים כלל, אצל צמורה נאמר ג' דברים, כי הוא חיך וגו' (שם ז ט): תרין ירית.

נגד או"א: ותליתא ירית. ר"ל, צמורה זוכה לכל הג' דברים: דב"י לון בן י"ה. ר"ל, שז"א נקרא בן י"ה, כמ"ס דתיקונים לקמן (טו ע"ה), כי הוא בן או"א שנקראים י"ה, י' אצל ה' אמת, והוא כליל לון, לפיכך נקרא יה"ו, לפיכך זוכה על ידי המורה שהיא ז"א לג' עולמות: הה"ד בי בו'. דקאי על המורה: בעוה"ז דא גן בו'. שהן ג' עולמות שגרי"ן שוכנים צמורה, נפש צעולס הזה, ורוח צגן עדן, וגשמה צמורה דחיי שהוא עלמא אריכא, ונקרא אריכא דשם אריכא דאנפין שאין שם דין כלל. בקישורא דתפילין. שהקשר הוא יסודי, שקושר תפילין נוקצא עם הרצועה שהוא וא"ו דלקמן (ד ע"ה), וצכולהון צריך קישורא דמרווייהו, כדלקמן צמון, דלא ישמחם כלל יום פחות ממרווייהו:

מאיר התיקון

ל. ע"י זהר ח"ג רמג ע"ב.

מאיר הגר"א

ו"לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיך". נס. שהוא גן דלתתא ע"י זהר ח"א ז ע"א, ח"ב צו ע"ב. נס. ע"י זהר ח"ג רמג ע"ב. ס. כל זה איירי בתפילה של יד דווקא.

מ. פי' ב' הדברים: "למען יאריכון ימיך" ו"למען ייטב לך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך", ואילו בתורה (דהיינו "לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו") נאמרו ג' דברים: "כי הוא חיך" ו"אריך ימיך"

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

יג

ג ע"א

תרגום

ועוד אלו שמייחדים אותם יחד אל העמוד האמצעי והשכינה התחתונה, בקריאת שמע, עליהם נאמר "לא תקח האם על הבנים". ואלו שלא מייחדים אותם ביחוד של קריאת שמע, בהם כתוב "שלח תשלח את האם". (בכל מקום את לרבות, וכאן לרבות חכמה העליונה, אב. (האמונה), שהיא בינה, ועליה נאמר כאן "לא תקח האם שלח תשלח את האם", זהו שנאמר "כי אם לבינה תקרא", והיא התורה שלמעלה שנאמר בה "אל תטוש תורת אמך".

ועוד אלו ששומרים אות הברית בתחומה, שהם שמונה ימים, ושומרים אות שבת בתחומה שהם י"י מן יאהדונה", שבגללם בארו בעלי המשנה שלא נמצא איש פחות משניהם, כתוב "לא תקח האם על הבנים", ואותם שלא נמצאים בכל יום עם שני האותות האלו שהם אות תפילין ואות ברית מילה ובשבת אות ברית ואות שבת כתוב בהם "שלח תשלח את האם".

ואם תאמרו, למה צריכים להיות שניהם בכל אדם בכל יום, כדי שלא תמצא השכינה שהיא יו"ד מן אדנ"י, יחידה בלי הקב"ה, שהוא יו"ד מן הוי"ה. וצריך אדם שלא ימצא בכל יום פחות משניהם, ואם לא עליו נאמר, "ונרגן מפריד אלוף", שהפריד אלופו של עולם מהשכינה, הנקבה נאמר בה "אות

תיקוני הזהר

ועוד אלין דמייחדין לון כחדא לעמודא דאמצעיתא ושכינתא תתאה בקריאת שמע אתמר עליהו לא תקח האם על הבנים ואלין דלא מייחדין לון ביחודא דקריאת שמע כתיב בהון שלח תשלח את האם (בכל אתר את לרבות והכא לרבות חכמה עלאה אב (האמונה) דאיהי בינה ועלה אתמר הכא לא תקח האם שלח תשלח את האם הה"ד כי אם לבינה תקרא (משלי ב ג) ואיהי אורייתא דלעילא דאתמר בה ואל תטוש תורת אמך (שם א ח):

ועוד אלין דנטרין אות ברית בתחומיה דאיהו שמונה ימים ונטרי אות שבת בתחומיה דאינון י"י מן יאהדונה"י דבגינייהו אוקמוה מארי מתניתין דלא אשתכח בר נש פחות מתרוייהו כתיב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ואינון דלא אשתכחו בכל יומא בשתי אותות אלו דאינון אות תפילין ואות ברית מילה ובשבת אות ברית ואות שבת כתיב בהון שלח תשלח את האם (שם ז):

ואי תמרון אמאי צריכין למהוי תרוייהו בכל בר נש בכל יומא בגין דלא תשתכח שכינתא דאיהי יו"ד מן אדנ"י יחידא בלא קודשא בריך הוא דאיהו יו"ד מן יהו"ה וצריך בר נש דלא ישתכח בכל יומא פחות מתרוייהו ואי לא עליה אתמר ונרגן מפריד אלוף (משלי טז כח) דאפריד אלופיה דעלמא משכינתא נוקבא אתמר בה אות היא לעולם (שמות לא יז) דכורא ברית מלח

שינוי נוסחאות: 5. האם (רבינו). 6. "בכל כו" עד "אמך" צ"ל לקמן קודם "ועל קן כו" כמש"ש (רבינו).

ביאור הגר"א

(זכר ח"ג רטו ע"ב) 78: **מן יאהדונה"י**. אות צרית יו"ד מהוי"ה דאיהו זכר, ואיהו סליק עד מומח דאיהו חכמה, שלכך נקרא משכילסא, ואות שבת היא נוקבא, כמ"ש (שמות לא יז) אות היא לעולם, ולכך היא יו"ד מן אדנ"י, יסוד דידה אות אחרון מן אדנ"י:

בתחומיה דאיהו ח' ימים כו'. דמחוס שנת הוא ח' אלפים אמות, וכן מילה לח' ימים, ואינון ציסוד שהוא ח' למחמסא, שהיא ראשית, כמ"ש (מלכים יב א) על השמייתא. **דאינון י' י.** דתרווייהו הן אותות דקאמר אות צרית ואות שבת, דכל אות היא י' דאיהו יסודסא, יו"ד זעירא

מאיר הגר"א

שאות י' היא יסוד, ועי' שם רנו ע"א שאות היא יסוד. כל פעם שמתגלה מעולם אחד לשני זה דרך נקודה, והוא אות י', וזה רק דרך היסוד. **סד.** עי' לקמן ט ע"ב שזה שכינה. **סה.** עי' מלואים אות ג.

סא. כאשר מונים את הספירות מכתר הרי שתחילת הגילוי הוא בחכמה וממילא השמינית לה היא מידת היסוד. וכן הוא לקמן יז ע"ד ד"ה ח'. ועי' יב ע"ג ד"ה ומאן דנטיר. **סב.** עי' מנחות מג ע"ב שפרק זה מדבר על מילה. **סג.** עי' זהר ח"ג עד ע"ב

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[ב ע"ב]

תיקוני הזהר

תרגום

עולם הוא (במדבר יח ט) ובגין דא אות תפילין נוקבא
אות ברית דכורא ורזא דמלה"א מ"י י"עלה ל"נו
ה"שמימה (דברים ל יב) בר"ת מיל"ה ובסופי תיבין יהו"ה
בתפילין נוקבא הדא הוא דכתיב והיה לאות על ידכה
(שמות יג טז) יד כהה:

י'בכ"ל אתר את לרבות והכא לרבות חכמה עלאה אב
האם דאיהי בינה ועלה אתמר הכא (דברים כב
ו-ז) לא תקח האם שלח תשלח את האם הדא הוא דכתיב
כי אם לבינה תקרא (משלי כ ג) ואיהי אורייתא דלעילא"ב
דאתמר בה ואל תטוש תורת אמך (שם א ח):

וע"ל קן דצפורה דא אתמר וסכה תהיה לצל יומם וגו'
(ישעיה ד ו) ואיהו לשון סכך שמסכת בה אימא
על בניה אפרוחים דילה תלת הדסים ותרי בדי ערבות
ולולב או ביצים דא אינון אתרוגי דכל חד שיעוריה
בכביצה ואלין דרשימין בהון"ב: כתיב עליהו (דברים כב ו)
לא תקח האם על הבנים תלת הדסים רמיזין לתלת אבהן
תרי בדי ערבות לתרי נביאי קשוט לולב צדיק כתמר
יפרח (תהלים צב יג) אתרוג רמיז לשכינתא סוכה רמיזא

הוא לעולם, הזכר הוא "ברית מלח עולם הוא",
ולכן זה אות תפילין. נקבה אות הברית זכר וסוד
הדבר "מי יעלה לנו השמימה" בראשי תיבות מילה,
ובסופי תיבות יהו"ה. בתפילין נקבה זהו שנאמר
"והיה לאות על ידכה" יד כהה (מנחות לו ע"א).

בכל מקום "את" לרבות, וכאן לרבות חכמה עליונה,
אב. האם שהיא בינה, ועליה נאמר כאן "לא
תקח האם, שלח תשלח את האם" זהו שנאמר "כי
אם לבינה תקרא", והיא תורה שלמעלה, שנאמר
בה "ואל תטוש תורת אמך".

ועל קן צפור הזה נאמר "וסוכה תהיה לצל יומם
וגו'", והוא לשון סכך, שמסוככת בו האם על
בניה, האפרוחים שלה, שלשה הדסים, ושני בדי
ערבות, ולולב. "או ביצים", אלו הם אתרוגים, שכל
אחד שיעורו בכביצה, ואלו שרשומים בהם, כתוב
עליהם "לא תקח האם על הבנים", ששלשה הדסים
רומזים לשלשה האבות. שני בדי ערבות, לשני
נביאי אמת. לולב, "צדיק כתמר יפרח". אתרוג רומז
לשכינה. סוכה רומזת לאם שמסוככת עליהם, הרי

שינוי נוסחאות: 7. כאן שייך "בכל כו'" עד "אמך" דלעיל (רבינו).

ביאור הגר"א

כא ע"ב) חמשים שערי צינה כו', וכתיב (משלי א ט)
אמך. וע"ל קן דציפורה דא. מה שאמרנו עכשיו
שהציפורים הן זו"ן, והקן המסכן עליהו אימא עלאה,
דעלה נאמר לא תקח וכו'. וכן אמר צמחון ו' (כב ע"ב)
דקן ציפור היא סוכה, אימא עלאה כו', ע"ש: אינון
אתרוגי דכ"ל חד כו'. שגם היא כלולה מו"ק, ור"ל,
שלכן נאמר צינים לשון רצים: בתמר. דאיהו לולב כפות
תמרים (ויקרא כג ט):

יד כהה. דאיהי נקראת יד והיא כהה דהיא אספקלריא
ללא נהראי. והכא בכ"ל אתר את כו'. הכא
מפרש דכל מקום שאומר צ"מ שלח כו', על קב"ה
ושכינתיה מן האדם, הוא הדין דקאי על או"א מן צנים
דאינון זו"ן, והולך ומפרש כאן דשלח קאי על אז ואם,
ולמטה הוא מפרש (ג ע"ב) ועל קן דציפורה כו' דצנים
ואפרוחים וצינים הם זו"ן: ואיהי אורייתא כו'. הוא
עוד ראה דהיא אם, שידוע דהיא אורייתא, כמ"ש (ר"ה

מאיר התיקון

ואתרשים בהו שד"י ואשתלים בקיומא שלים. תרגום:
הקדוש ברוך הוא עשה כתרים תחתונים שאינם קדושים
למטה, וכל אותם שלא נמולים נטמאים בהם, ורשומים בהם.
ומה הרשום שיש בהם, שנראה בהם שייך דל"ת ולא יותר,
ולכן נטמאים בהם ונדבקים בהם. אחר שנמולים יוצאים
מאלו, ונכנסים בכנפי השכינה, ומתגלה בהם יו"ד הרישום
הקדוש, אות הברית השלם, ונרשם בהם שד"י, ונשלמים
בקיום שלם.

א. עי' לעיל הערה כ. ב. עי' לקמן ה סע"ב בענין אורייתא
דבריא ואורייתא דאצילות, ודף ק ע"א ענין תורה דלעילא.
ג. עי' זהר (חלק א דף צה ע"א): עבד קב"ה כתרין תתאין
דלא קדישין לתתא וכל אינון דלא אתגזרו יסתאבון בהון
ורשימין בהון ומאי רישומא אית בהון דאתחזי בהו שייך
דל"ת ולא יתיר ובגין כך [אסתאבון] [ויסתאבון] בהו
ואתדבקון בהו בתר דאתגזרו נפקין מאלין ועאלין בגדפוי
דשכינתא ואתגליא בהו יו"ד רשימא קדישא את קיימא שלים

מאיר הגר"א

סו. עי' זהר ח"א רלח ע"א שמלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא. סו. דהיינו בחי ז"א ונוק'. סס. עי' לקמן כו ע"ב לא
פרחה לעילא.

ג ע"ב

ד ע"א

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

טו

ג ע"ב

תרגום

הם שמונה כנגד יאהדונה"י, שהוא חשבון סוכ"ה, (כ"ו ה"ס ואלה שלא נולטים אלה הסימנים בידם, נאמר בהם "שלח תשלח" כתר חכמה, שלא שורין אלה באלה שמנה, להיות כולם עשר ספירות בכל נענוע ונענוע של נענועי לולב ומינוי בכל מצוה ומצוה).

ועל הצפור הזו רמזו רבנן באגדה של [בבא] בתרא, שרבה בר בר חנה שהיה הולך בספינה, וראה את אותה ציפור שהים מגיעה עד קרסוליו, ומיהו הצפור כאן, אחד מהאפרוחים הללו, או מאותם ביצים. אפרוחים כמו פרחים, שאינם גמר פרי, מלמטה למעלה, או משש הבנים שהם מלמעלה למטה תחת האם העליונה, שהרי הביצים הם מצד האם התחתונה, שהיא ביצה. האפרוחים מצד של הצדיק מלמטה למעלה, אלא לא היה אלא מהאפרוחים הללו, וצדיק שמו. עמוד אחד מהארץ עד לרקיע, והים מגיע עד קרסוליו, אלו נצח והוד, שהאם העליונה היא ים שמתפשט לחמישים שערים, עד קרסולי אותו העוף.

תיקוני הזהר

לאימא דמסככת עליהו הא אינון תמניא לקבל יאהדונה"י דאיהו חושבן סוכ"ה (כ"ו ה"ס ואלין דלא נטלין אלין סימנין בידיהון כתיב בהון שלח תשלח כתר חכמה דלא שריין אלין באלין תמני' למהוי כלהו עשר ספירן בכל נענוע ונענוע דנענועי דלולב ומינוי בכל פקודא ופקודא):

ועל האי צפור קא רמיזו רבנן בהגדה דבתרא דרבה בר בר חנה דהוה אזיל בספינתא וחזא לההיא צפרא דימא מטא עד קרסולוי ומאן צפור הכא חד מאלין אפרוחי או מאינון ביצים אפרוחים כגון פרחים דלאו אינון גמר פרי מתתא לעילא או מבנים שית דאינון מעילא לתתא תחות אימא עלאה דהא ביצים מסטרא דאימא תתאה אינון דאיהי ביצה אפרוחים מסטרא דצדיק מתתא לעילא אלא לא הוה אלא מאלין אפרוחי וצדיק שמיה עמודא חדא מארעא עד רקיעא וימא מטי עד קרסולוי אלין נצח והוד דאימא עלאה איהי ימא דאתפשט לחמישין תרעין עד קרסולוי דההוא עופא:

שינוי נוסחאות: 8. סוכה לקבל כ"ו ה"ס ותריין שמהאן לקבל כתר חכמה למיהוי כולהו ע"ס בכל נענוע ונענוע דלולב ומינוי וכן בכל פקודיא ופקודא ואלין דלא נטלין אלין סימנין בידיהון כתיב שלח תשלח את האם בכל אחר את לרבות חכמה עלאה (רבינו). [תרגום: כנגד כ"ו ה"ס. ושני שמות כנגד כתר חכמה, ולהיות כולם עשר ספירות בכל נענוע ונענוע של הלולב ומינוי, וכן בכל מצוה ומצוה. ואלו שלא נולטים הסימנים הללו בידיהם, בהם כתוב "שלח תשלח את האם", בכל מקום את לרבות חכמה עליונה].

ביאור הגר"א

ביצים ב'ו'. הוא ראה לדכריו דגנים הם תחות אימא עלאה, ע"כ יש לספק מאן, או מזנים, דגם הם זיפורים. ומה דלא קראן אפרוחים, דאפרוחים הן דלאו גמר פרי. או מאפרוחים ומפרש, א"ל לא הוי ב'ו'. ויש לפרש הכל על רצנ"ת, דרצנ"ת מפרש שלא טעמה [דזיפרא] [דזיפורים] הוא מזנים, לכך קאמר דימא מטי ב'ו', דקאי על דיק כמו שמפרש והולך: **עמודא חדא ב'ו'.** דרצנ"ת קאמר שם ורישיה מטא לשמיא: **מארעא עד רקיע.** דכן כתיב (דנ"י) א' כט יא) כי כל נשמים וצארכן ומתרגמינן דאחיד כו"ש: **איהו ימא.** ים נגימ' חמישים.

תמניא לקבל ב'ו'. דו"ן הן הו"ה אלדנ"י, והן כלולין באימא עלאהסט: **שלח תשלח.** כ"ח: **ואת האםט.** היא אימא עלאה: **ובכל פקודא ופקודא.** ר"ל, וכן בכל פקודא ז"לטי ע"ס כלילין זה. **דבתרא.** פי' דמסכת ז"ב (עג ע"ז): **אזיל בספינתא.** פי' שירד אל הים שהוא ים הסכמהט: **ומאן ציפור ב'ו'.** הוהר שאל על איזה ספי' מזו"ן הוא רומז כאן: **כגון פרחים ב'ו'.** ר"ל, ו"ק הכלולין ציפור, דתריין ווי"ן הן ת"ת ויסוד (זהר בראשית יח ע"א), וצת"ת הן צאור ישר מעילא לתתא, וציפור מתתא לעילא צאור חזרטי: **דהא**

מאיר הגר"א

לבר נגרא. תרגום: אמר רבה בר בר חנה, פעם אחת היינו מהלכים בספינה וראינו את אותו ציפור העומד עד קרסוליו במים וראשו ברקיע. ואמרנו אין מים וצריכים לחות לקרר את נפשותינו ויצאה בת קול ואמרה לנו אל תפחדו כאן שנפל הפטיש לנגר. **עג.** ע"י לקמן מד ע"ג היינו בינה שנקרא ים שמתמלאת מחכמה. **עג.** ע"י דברי רבינו לעיל א סע"א. **עו.** והוא דלא כתרגום של הפסוק הזה שבידינו (תרגום רב יוסף), שם הוא: וסביל כל מה די בשמיא וכל מה די בארעא.

קט. ע"י מש"כ רבינו בהגה"ה (הו"ד בשינוי נוסחאות 8), וזהו הטעם לעניין נטילת הלולב בתוך הסוכה. **ע.** כתר חכמה. **עג.** תוקן על פי הכת"י. במהדורת וילנא לא נדפס כד"ה בפני עצמה. **עג.** נראה פי' הר"ת "צריך להיות". **עג.** ד"ל שם: רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזלינן בספינתא וחזינן ההוא ציפרא דקאים עד קרצוליה במיא ורישיה ברקיע ואמרין ליכא מיא ובעינן לחות לאקורי נפשין ונפק בת קלא ואמר לן לא תיחותו הכא דנפלת ליה חציצא

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[ב ע"ב]

תיקוני הזהר

תרגום

כגוונא דא יו"ד איהו עשר ה' חמש עשר זמנין חמש אינון חמשין עשר בכל ספירה מאלין חמש מחסד עד הוד' יסוד נטיל לון כלהו ואיקרי כ"ל כליל מאלין חמשין וכרסייא דלתתא ים המלח כסא דין:

עוף דאיהו צפור דיליה איהו מטטרו"ן עליה אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ) קול דקריאת שמע דאיהו כליל שית יומין דחול ושליט עליהו ונטיל ההוא קול ופרח ביה עד עמודא דאמצעיתא דאיהו קול ה' על המים (תהלים כט ג) ולית מים אלא תורה ואיהו קול ה' בהדר (שם ד) עד שית קלין ואיהו שביעאה לון באימא:

ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ) דא צלותא דמטי לה עד צדיק ח"י עלמין כליל ח"י ברכאן דאתמר בהון וברכות לראש צדיק (משלי י ו) חי העולמים"ה וצלותא איהי דבור דרכיבת עליה ואיהו מרכבה לגבה ביומין דחול ודא שכינתא ודא אדנ"י קול רכיב בפומי

כדוגמא זה, יו"ד הוא עשר, ה' חמש, עשר פעמים ה' הם חמשים, עשר בכל ספירה מחמש האלו מחסד עד הוד, היסוד לוקח את כולם ונקרא כ"ל, כלול מהחמשים הללו, והכסא שלמטה ים המלח, כסא הדין.

עוף שהוא צפור שלו, הוא מטטרו"ן, עליו נאמר "כי עוף השמים יוליך את הקול", הקול של קריאת שמע, שהוא כולל ששת ימי החול, ושולט עליהם, ונוטל אותו הקול ופורח בו עד העמוד האמצעי, שהוא "קול יהוה על המים" ואין מים אלא תורה (ב"ק יז ע"א), והוא "קול יהוה בהדר", עד ששה קולות, והוא השביעי להם באם.

"ובעל כנפים יגיד דבר" זו תפלה, שמגיעה לה עד צדיק ח"י העולמים, כולל שמונה עשרה ברכות, שבהם נאמר "וברכות לראש צדיק", חי העולמים. ותפלה היא דיבור שרוכבת עליו, והוא מרכבה אליה בימות החול, וזו שכינה, וזה אדנ"י. קול רוכב בפיו, זה יהוה, וסוד הדבור "אדנ"י שפתי

ביאור הגר"א

לרקיע כו' עד דומה לכסא הכבוד (מנחות מג ע"ב), וז"ש ים המלח כסא דין. **עליה אתמר כי כו'.** מציא ראיא דמט"ט נקרא לפור: שית יומין דחול. הן ו"ק דיניה: דאיהו קול. מציא ראיא דקול הוא עמודא דאמצעיתא, דו"ק הן תורה: ואיהו שביעאה לון. ר"ל, מט"ט הוא קול השביעי לו"ק, דאיהו שליט עליהו כנ"ל: באימא. ר"ל, מנד אימא הממחונה, הוא קול השביעי, ולכן נאמר (תהלים כט ט) יחולל אילותי. **דבר דא צלותא.** דלולתא היא מלכות שנקראת דברפי, כמ"ס לקמן: דבומי ל"ה כו'. שמס זיווג השכינה:

כגוונא דא כו'. דהיאש נקראת י"ה על שם או"א, דהיא כלולה משניהם: כ"ל. ג"כ גימ' נו"ן: **וברסיא דלתתא.** היא מלכות, ור"ל כאן דקאי ג"כ על מט"ט דימא, דמטי עד קרסולוי היא שכינתא תתאה, שג"כ נקראת ים כמו שמפרש והולך, והוא ג"כ מארעא עד רקיע, שהיא מרכבה לתרווייהו כמ"ס והולך, והוא דממותא דלדיק, דכחול ע"י מתייחדין, וכשבת ע"י לדיק ח"י עלמין"ט: **ים הבר"ה.** דמלח הוא דין כידועי והוא מלכות, וז"ס כסא דין, דמין כסאות, כסא רחמים וכסא דין, והן אימא עילאה ואימא תתאה"פ, והן ג"כ תרין ימים, דים דומה

מאיר התיקון

ל"ד. ע"י רע"מ פנחס רכג ע"ב. וע"י לקמן נא ע"ד ד"ה מאינון שמשמע שזה תמיד ויסוד מקבל בשעת הזיווג. ל"ה. ע"י לעיל הערה יא.

מאיר הגר"א

עד הוד דילי, שכמו באצי' אימא עילאה בינה מתפשטת בז"א עד הוד והם נ' תרעין דילה, כמו כן אימא תתאה מלכות דאצי' הוא י"ם חמשים תרעין מתפשטת במט"ט דאגנות עולי' עד הוד שלו שמטטרו"ן כולל ו"ק כידוע, עכ"ל. **פג.** ע"י לקמן נב ע"א ש"יחולל אילות" הוא כינוי לספירת המלכות. **פג.** ע"י תז"ח כא ע"ד: משכיל על דבר ימצא טוב דבר דא אספקלריא דלא נהרא ימצא טוב דא אספקלריא דנהרא.

אמנם לכאורה כוונת רבינו לדברי הזהר (ח"ב קטז ע"א): כי כל בשמים ובארץ, ותרגם יונתן, דאחיד בשמיא ובארעא. **עו.** אימא עילאה, ע"י לקמן יז סע"ב בדברי התיקון"ז עצמו. **עט.** ע"י לעיל א ע"ב, וע"י ליקוטי תורה בראשית מט"ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה. **עט.** ע"י פסקא הבאה. **פ.** ע"י שער המצות עקב כוונות הבציעה. **פא.** מלכות (שעה"פ חיי שרה), וע"י זהר ח"א נ ע"א, וע"י אפיקי ים ב"ב עג ע"ב וז"ל, אימא תתאה דמתפשטא בי

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

יז

ג ע"ב

תרגום

תפתח וגו', והוא מרכבה לשניהם, כדוגמא זה יאהדונה". וכך עולה מלאך כחשבון שני שמות כאחד, ולכן נקרא מלאך, שר הפנים, שעל ידי שליח זה מתייחדים בששת ימי החול.

אבל ביום שבת, לא עולים שני שמות אלו שהם עמוד האמצעי ושכינה, ולא מתייחדים על ידי שליח אלא בצדיק חי העולמים, ועליו נאמר "כי עוף השמים יוליך את הקול", הקול של קריאת שמע. "ובעל כנפים יגיד דבר" דיבור של תפלה. ולא על ידי שליח, ולכן "צדיק יסוד עולם" הוא. "ויכולו", שהוא כולל הכל, ובו מתייחדים שני שמות אלו, ועל שני שמות אלו נאמר "אז ירננו עצי היער". ונענה מלאך מתוך אש משמים ואומר "הן הן מעשה מרכבה" (חגיגה יג ע"א), והיו מתקבצים

תיקוני הזהר

דא יהו"ה ורזא דדבור אדנ"י שפתי תפתח וגו' (תהלים נא יז) ואיהו מרכבה לתרוייהו כגוונא דא יאהדונה"י והכי סליק מלאך כחושבן תרין שמיהן כחדא ובגין דא אתקרי מלאך שר הפנים דעל יד שליחא דא מתיחדין בשית יומין דחול:

אבל ביוםא דשבתא לא סלקין תרין שמיהן אלין דאינון עמודא דאמצעייתא ושכינתא ולא מתייחדין על ידי שליח אלא בצדיק חי עלמין ועליה אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול קול דקריאת שמע ובעל כנפים יגיד דבר דבור דצלוחא ולא על ידי שליח ובגין דא וצדיק יסוד עולם (משלי י כה) הוא ויכולו (בראשית ב א) דאיהו כליל כלא וביה מתייחדין תרין שמיהן אלין ועל תרין שמיהן אלין אתמר אז ירננו כל עצי היער (תהלים צו יב) ונענה מלאך מגו אשא משמיא ואמר הן הן מעשה

[ג ע"א]

ביאור הגר"א

שהן נקראין עץ החיים ועץ הדעת: ונענה מלאך. הוא מט"ט כנ"ל: מגו אשא משמיא. הוא (זו"ן) [מדו"ן], שז"ל נקרא שמים (והר בראשית דף טו ע"ב), ושכינה נקראת אשא (לקמן ט ע"ב): ואמר הן הן כו'. שאלו (הצ"ח) [הג"ח] שמות הן מעשה מרכבה, שנעשה מרכבה לתרוייהו כנ"ל:

ורזא דדיבור אדנ"י כו'. שמעס הדיבור, ולכן אומרים אומה קודם התפלה שהיא דיבור: כגוונא דא כו'. שעי' מתייחדים: שר הפנים. דאיהו (כדוגמת) [כדוגמת] הלדיק [פנים] בין זו"ן: אז ירננו. דאז נגימ' ח', דהן ח' אומיות דתרין שמיהן הנ"ל: ירננו. הן קול ודיבור: עצי היער.

מאיר התיקון

שהת"ת כולל הזרועות והרגלים, כן חנוך דהיינו מטטרון כולל גם הוא כל השבעה, ולזה נקרא שר הפנים. ונקרא גם כן שר הפנים, מפני שהוא שר הכולל כל הז' רואי פני המלך, והוא דיוקנא של זעיר ממשי, וכמו שזעיר הוא כולל ז' ספירות כן מטטרון כולל ז' רואי פני המלך. וכן ע"י פרס רמונים (שער טז פרק ו): שר הפנים דהיינו מטטרון כמפורסם שמו מטטרון שר הפנים. וקראו הנה שר הפנים, להראות שכמו שצדיק שר ב' פנים שהם ידו"ד אדנ"י דהיינו חשמ"ל כן המלאך הזה שר הפנים האלו, ולכן ראה שר הפנים מתוך שר הפנים. ועי' דברי רבינו בתו"ח ב ע"ד: וחזא ליה מגו מטטרון כו' - נ"ל דחילוף גירסא יש כאן, דכאן צ"ל, מגו שר הפנים ואצל צדיק צ"ל מגו מט"ט דאיהו שדי. דת"ת נקרא פנים, כידוע בסוד "ופני לא יראו". וכן אמר בהקדמת תיקו"ד (ו ע"א) דהוי' איהו מפתחות הפנימים, ע"כ. ועי' עולת תמיד (שער כללות התפילות): מטטרון כי הוא שר הפנים מושל עליהם לתת לכל אחד שפע הראוי ונמשך לו, והוא בתוכם כלב בתוך הגוף וזהו עולם היצירה.

ל'. והנה מו"ר ניקד הפנים, שאין יסוד מצד אחר. אמנם ע"י לקמן קמח ע"ב: א' אורפניאל ואיהו מטטרון אור פניאל ובגין דא אתקרי שר הפנים. [תרגום: א' אורפניאל, והוא מטטרון, אור פניאל ולכן זה נקרא שר הפנים.] בהגר"א: א' אור כו' - שמתלבש בתוכם דוגמת הכתר כו' אותיות הוי"ה והכתר הוא א' שמתלבש בתוכם אי"ה או"ה, וכ"ה כאן כמו שמפרש והולך א' אור פניאל ואיהו מט"ט שהוא אדם דרכיב עליהן כמ"ס ג' א' וש"מ והוא כתר דלהון וע"ל ת"ה ואע"ג שה' אור נהיר בה' גוונין הוא לפי הגוונין אבל האור בעצמו הוא פשוט א' לבד כמ"ס בתוספתא פ' יתרו ונק' אור פניאל שהוא אור המתלבש בפנים של (החיות) והנה החיות הן מתפרדין ולפנים הן אחד והן בסיומן שכולן הן אל ושם הוא נהיר בפנימיותם שהן אל וזהו פניאל שם הוא אור דנהיר בהון וז"ש אור פניאל ואמר ובג"ד אתקרי שר הפנים שהוא בפנים דלהון כו'. ועי' עמק המלך (שער ה - פרק לב): כמו שזעיר הוא ז' ספירות מחסד ולמטה, והעקר הוא ת"ת, כן אדם הראשון הוא זעיר, וחנוך הוא ת"ת, וכמו

מאיר הגר"א

פל. עי' בשער היחודים (פרק ב): כי הנה הבל וקול דבור הנה ההבל הוא במלכות לבד, והקול הוא ת"ת לבד, והדבור הוא במלכות בהצטרפה עם הת"ת. פס. עה"ח ז"א ועה"ד נוק' עי' ריש שעה"פ. פו. המט"ט.

תרגום

מלאכי השרת כמו בשמחת חתן וכלה. אמר רועה הנאמן ברוך יהיה הנר הקדוש שאמר דברים אלו, ליחד בהם את הקב"ה עם שכינה.

תיקוני הזהר

מרכבה^ה והוּו מתקבצין מלאכי השרת כבמזמוטי חתן
וכלה^ה אמר רעיא מהימנא^א בריך יהא בוצינא קדישא
דאמר מלין אלין ליחדא בהון קודשא בריך הוא
ושכינתא:

קום אליהו הנביא לכבוד הקב"ה ושכינתו, ויתעוררו עמך שאר הנביאים, ועשה לו קן בחבור הזה, ולכל המחנות שהולכים מגורשים אחר הקב"ה ושכינתו, לחברם בחבור הזה, שתמצא בו מנוחה למחנות הללו של הנשמות, שהולכים מגורשים מהשכינה, שהיא יחידה "איכה ישבה בדד", ולהמצא בו מנוחה למחנות הקב"ה, שנאמר בהם "הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון", ואין שלום אלא הקב"ה.

קוֹם אליהו נביאה ליקרא דקודשא בריך הוא ושכינתיה ויתערוך עמך שאר נביאי ועביד ליה קנא בהאי חבורא ולכל משריין דאזלין מתתרכי בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה לחברא לון בהאי חבורא לאשתכחא ביה נייחא לאלין משריין דנשמתין דאזלי מתתרכין משכינתא דאיהי יחידאה איכה ישבה בדדמא (איכה א א) ולאשתכחא ביה נייחא למשריין דקודשא בריך הוא דאתמר בהון הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון (ישעיה לג ז) ולית שלום אלא קודשא בריך הוא: **קוֹם** לחברא לון בהאי חבורא דהא כד אית בישראל משכילים מאלין דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) דא דאתקרי ספר הזהר דידעין למפלח למאריהון ולאפקא אזכרות דשמהן דקודשא בריך הוא ושכינתיה בכוונהי^י ולחברא לון בקול דקריאת שמע ובדבור דצלותא דאינון תרין שמהן

קום לחברם בחבור הזה, שהרי כשיש בישראל משכילים מאלו שנאמר בהם "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע", זה שנקרא ספר הזהר, שיודעים לעבוד את רבונם, ולהוציא אזכרות של השמות של הקב"ה ושכינתו ככוונה, ולחברם בקול

ביאור הגר"א

והווי מותקבצי מזה"ש. דזשעט הימוד ופנייהס וכנפיהס כו' כמ"ש לקמן: בבבזמוזטי חתן ובז"ה. הן ימוד מרין שמהס הנ"ל, שנקראו חתן וכלה כידוע (לקמן כו ע"ה):

מאיר התיקון

דְּרִיזָה ע"י מלואים אות ד. ז"ח. בכל מה שמתבונן האדם למטה הוא מאיר ומזהיר אותו הענין למעלה, וכשמתבונן בשמותיו ית"ש ובאורם אשר באצילות, הוא מעורר גילויים למעלה, ונמשך ממילא אור קדושתם למטה ג"כ, כי כל גילוייו שבאצילות הוא רק בשביל העולמות ב"ע. וע"י באד"ר (קלה ע"א) כי ע"י דרשת הרשב"י ותלמידיו בהי"ג תיקונים, הנה נתגלו והאירו בזוהר אורם למעלה. וכן הוא ג"כ בהקדמת זוהר בראשית (ב ע"א) וכן בהקדמת תיקונים (ג ס"ב) (כללים ח"א ג ע"ד). ז"ל. ע"י יהל אור ח"א ל ע"ד ז"ל: רע"א מהימנא - דבכל דור ודור ניצוץ א' ממשע רבעה מאיר לחד בדור והוא מאיר לכל בני דורו אך דהרשב"י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ וכל העומדין אצלו בשעה שסדרו התיקונים כי רע"א מהימנא שייך לתיקונים זה משה רבינו. וע"י לעיל הערה כג. מ. רשב"י כנ"ל הערה כד. מ"א. בהקד"ת (דף ב' ע"א ד' ע"א י' ע"א) וכן בתיקון ו' (דף כ"ג ע"א ע"ב) וברע"מ תצא (רע"ח ע"א ושם רע"ז ב') אמר כי גם המלכות בדריאה, הנה בחוביך דישראל יכולת לאתחללא בין אומין דעלמא. אך מלכות דאצילות עליה נאמר (ישעיה מב ח) אני

ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (ד"ע" ח"א עז ע"ד).
מב. עי' זהר ח"ב רנא ע"א: זכאה חולקיה מאן ידידע גנוי
 דמאריה ליחדא ליה ולקדשא ושמייה (שמא) דמאריה תדירא
 למזכי ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי: ועי"ש ביהל אור:
 וזהו ללמוד ע"מ לעשות, וזהו המעשה שאמרו (אבות סוף
 פ"ג) כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו'. ועי"ז אמרו (אבות
 סוף פ"א) לא הלמוד עיקר אלא המעשה. עי' דברי רבינו
 לקמן ק"ג ע"ב ד"ה אבל אינון ידידעין כו' - ר"ל לכון כוונות
 ויחודים אותן היודעים הכוונות על בורין כל שם האיק יוצא
 משם הוי"ה דעליו הם מיוסדים כל השמות. דשמות הן
 בשכינה והוי"ה בקב"ה כמש"ל סוף תכ"ה וז"ש יכלין לנחתא
 חילא מתמן לגבי שכינתא כו' בכל מצוה ומצוה כוונה
 המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז"ש בכל
 פקודא ופקודא כו' למינו כו' וההיות משנות בנקודות
 וכמש"ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש"ל ק' א' דתורה
 ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעץ החיים אין רע
 לאפוקי שמושים לצרכי האדם בע"ה טו"ר כנ"ל, ובד"ה
 ואמר: דיחוד הוי"ה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

יט

ד ע"א

תיקוני הזהר

תרגום

של קריאת שמע ובדיבור של תפלה, שהם שני השמות יאהדונה", שבהם כלולים כל ההוויות והכנויים ועשר הספירות, כמה מלאכים שהם חיות המרכבה, ושרפים ואופנים וכל עשר הכתות, שכלולים בהם, שמשמשים את עשר הספירות כולם, "ופניהם וכנפיהם פרודות" לפיו כנגד [אדצ"ל לקבל*] האזכרות הללו, שהן יאהדונה", בין בקריאת שמע בין בתפלה, בין בשירות ותשבחות והודאות, שבכל אזכרה שיוציא מפיו בכל מקום ובכל דיבור, צריך לכוון הדבור באדני", וקול ביהו"ה, וליחדם כאחד ביחוד, שהוא יחיד נעלם שמחבר אותם ומיחד אותם כאחד, ובו צריך הכוונה שלא תלוי לומר בו קול ודבור אלא מחשבה.

כשיורד הקב"ה בקריאת שמע, נאמר בחיות "ואשמע את קול כנפיהם", בעשרה מיני הלולים: בשיר פשוט שהוא י', כת"ר. כפול, שהוא י"ה, חכמ"ה ובינ"ה. משולש, ביה"ו שהוא חס"ד גבור"ה תפאר"ת. מרובע ביהו"ה, שהוא נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכו"ת. ששומרים את הצפור הקדוש, ישראל ביניהם, וקוראים בה לישראל שהוא העמוד האמצעי. והיינו, "שמע ישראל", הרי יורד אליה, צריך לקשרו עמה וליחדם ביחוד אחד ללא פרוד כלל, ולכן מי ששח ביניהם, אותה שיחה עבירה היא בידו.

* עי' דברי רבינו לקמן מא ע"ד ד"ה ואינון שזה לשון של מקבל.

יאהדונה"י דבהון כלילין כל הוויין וכנויין ועשר ספירין כמה מלאכין דאינון חיוון דמרכבתא ושרפים ואופנים; וכל עשר כתות דכלילין בהון דמשמשיין לעשר ספירות כלהו ופניהם וכנפיהם פרודות (יחזקאל א יא) לפומי לקבל אלין אזכרות דאינון יאהדונה"י בין בקריאת שמע בין בצלותא בין בשירות ותשבחות והודאות דבכל אזכרה דיפוק מפומי בכל אתר ובכל ממלל צריך לכוונא דיבור באדני"י קול ביהו"ה וליחדא לון כחדא ביחודא דאיהו יחיד נעלם דמחבר לון ומיחד לון כחדא וביה צריך הכוונה דלא תליא למימר ביה קול ודבור אלא מחשבתא:

כד נחית קודשא בריך הוא בקריאת שמע אתמר בחיון ואשמע את קול כנפיהם (שם כד) בעשר מיני הלולים בשיר פשוט דאיהו י' כתר כפול דאיהו י"ה חכמה ובינה משולש ביה"ו דאיהו חסד גבורה תפארת מרובע ביהו"ה דאיהו נצח הוד יסוד מלכות דנטרין צפרא קדישא ישראל ביניהו וקראן בה לישראל דאיהו עמודא דאמצעייתא והיינו שמע ישראל (דברים ו ד) הא נחית לגבה צריך לקשרא ליה בהדה וליחדא לון ביחודא חדא בלא פירודא כלל ובגין דא מאן דשח בינתים עבירה היא בידו ההיא שיחה:

ביאור הגר"א

לקשרא ליה כו'. שצריך מקודם להניח תפילין, דנשתת ק"ש יהיה קשור בתפילין ומיחד ק"ש:

דאיהו יחיד נעלם. ר"ל א"ס כמ"ס נהקדמה צ' (ט) וליט [נך] דידע (נך) כלל וצר מינן כו': צריך

מאיר התיקון

דהוי"ה הוא במט"ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינת' כמש"ו וכגוונא דא כו' ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי"ה מקורו שהוא ח"ו קצוץ חטא אדה"ר. מו. עי' לקמן כד ע"ב מלכות מקנן באופן. מד. עי' לש"ו הקדו"ש מב ע"ד, תחילת הכוונה מוכרח להיות דווקא לשם הוי"ה ואם בא להוסיף בכוונה יכול להוסיף שהוא עצמות א"ס יחיד פשוט המתגלה בשם זה, ומכאן רואים שתחילת הכוונה בכל האזכרות הוי"ה אדני"י והם נעשים משולבות ע"י אור א"ס שבהם כי א"ס עצמו נתגלה בשם הזה הנכתב בהוי"ה ונקרא באדני"י ע"י התלבשו ויחודו באצילות כדי לברוא העולמות ולקבל העבודה מברואיו. גם בתפילה שהוא בקול ודיבור ובזו"ן צריך להעלות בהכוונתו למעלה למעלה עד רום המעלות כי אין לזו"ן אלא מה שנמשך להם מלמעלה כי הם כולם א' (דע"ה ח"ב קלח ע"ב).

אתון וז"ש מעשר אמירן במחשבתא, דזהו שם המחשבה ושם נקרא אחד א"ח ט' ד' עשירית כידוע ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות ויחודים ח"ו שלא תפול שום מחשבה וז"ש ובהוא זמנא כו', קה ע"ד ד"ה דאשתכח וז"ל, הוי"ה הוא נשמתא ונוק' הוא גופא כמש"ל ס"ג ב' ומסט' דגופא ועמש"ש ולכן כל השמהן הן בגופא דכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועצם וכל שרטוט וקו וציור הכל שם אחר והוי"ה הוא אחד בנשמתא ולכן אין רשאי להשתמש בשמא בלא הוי"ה כנ"ל ס"ת נ"ה דהיא א' אלא דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה והוא הנקוד ובעצמו אין שינוי וכ"ה שם הוי"ה בכל העולמות כולו שהן אדם א' בכללו וז"ש ובג"ד אית לב"נ כו' ולכן כל המצות כולן רמזין בהוי"ה ואמר אלא בעלת העלות כו' ר"ל א"ס והוא בכתר שמשם הכל א' דהוא א' אבל הכל בא"ס, ודף קב ע"ד ד"ה דרכי וז"ל, הוי"ה הוא בעד"א והשם הוא בנוק' וז"ש כגון דכורא כו' וכ"ה במלאכים

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[ג ע"א]

תיקוני הזהר

תרגום

(ואמאי) קשרין ליה בהדה לאח עם ד' כלילא מארבע פרשיין בגין דלא יהא פרח מינה ואשתארת יחידא איכה ישבה בדד (איכה א א) ובגין דא קשרין ליה בהדה בכמה קשורי דתפלי בכמה קשורי דציצית דלא יזוז מינה וכל קשר איהו מסטרא דאת י"ה ותריין קשרין אינון דאינון קשר דרישא קשר דדרועא שמאלא ואינון י' מן יאהדונה":

יהו"ה ארבע פרשיין דתפלי וראו כל עמי הארץ כי שם י"י וכו' (דברים כח י) אדני ארבע בתי דתפלין אהי"ה אשר אהי"ה (שמות ג יד) מלגאו דתפלין בכ"א אזכרות דתפלין דרישא ובכ"א אזכרות דתפלין דיד ודא אימא עלאה תפלי דמארי עלמא קרינן ליה תפלין על רישא דעמודא דאמצעיתא כסי ליה אימא בגדפהא דאינון רצועין דתפלי וקשרין ליה ישראל בשכינתא תתאה בתפלין דיד וליה אמרין שמע ישראל ברא דסבא דסביןמי ודא חכמה עלאה ועל שמיה איתקרי עמודא דאמצעיתא ישראל שיר אל שיר משמאלא שיר דלויס

שינוי נוסחאות: 9. ובמאי (רבינו)

(ולמה) קושרים אותו עמה, לא"ח עם ד', כלולה מארבע פרשיות, כדי שלא יהיה פורח ממנה, ותשאר יחידה, "איכה ישבה בדד". ולכן קושרים אותו עמה בכמה קשורי תפילין, בכמה קשורי ציצית, שלא יזוז ממנה. וכל קשר הוא מצד של האות י'. ושני קשרים הם, שהם קשר של ראש, הקשר של זרוע שמאל, והם י' מן יאהדונה".

יהו"ה, ארבע פרשיות התפילין, "וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה וכו'". אדנ"י, ארבעה בתי התפילין, "אהי"ה אשר אהי"ה", מבפנים של התפילין, בעשרים ואחד אזכרות התפילין של ראש, ובעשרים וא' אזכרות התפילין של יד, וזו האם העליונה, תפילין של רבונן של עולם, קוראים לו תפילין על ראש העמוד האמצעי, מכסה אותו האם בכנפיה שהן רצועות התפילין, וקושרים אותו ישראל עם השכינה התחתונה בתפילין של יד, ולו אומרים "שמע ישראל", הבן של זקן הזקנים, וזו חכמה עליונה, ועל שמו נקרא העמוד האמצעי

ביאור הגר"א

אימא בו'. ר"ל, השם אהי"ה: וקשרין ליה ישראל בו'. ר"ל, דתפלין דרישא אנו מניחים צנחית ז"א שהוא מניח, אצל תפילין של יד אנו מניחין צנחית ענמנו לקשר ז"ן: **ברא דסבא.** לפי שנאמר (שמות ד כג) בני זכורי ישראל, והוא זכור שנוטל צ' חלקים ידיה ודנוקצא⁹: **דסבא דסבין.** שמג"ת נקראו סבין: שיר דלויס. שהוא גזורה:

ואמאי קשרין. ז"ל "וצמאי", ור"ל כילד קושרין: **אדנ"י ד' בתי דתפילין.** הוא נשל ידיו כדלקמן (ח ע"ב י ע"ב) ע"ש, ולא נחית הכא (אלא) לפרושי [אלא] שם הוי"ה ואדנ"י דאיתניהו בתפילין, ומפרש והולך דתפילין דרישא הוא דז"א הוי"ה, ודיד דנוקצא. והתפילין דז"א הוא אימא עלאה⁹, וזהו תפילין של ראש ותפילין של יד אנו מניחין לקשר ז"ן פ"י: **ודא**

מאיר התיקון

ההארות ארבע מוחין שבה. מז. עי' א"ז רפח ע"ב שע"ק נקרא סבא דסבין.

מוד. עי' שער מאמרי רשב"י (נו ע"א): סוד קשר תפלה של יד, צורת יו"ד, כי היוד הוא יסוד, ובתוכו מלובשין

מאיר הגר"א

ירית ולא ברתא, ברא ירית לאבוי ולאמיה ולא ברתא, ומניה אתון ברתא, כמה דכתיב (דניאל ד) ומזון לכלא ביה (ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא). תרגום: וכשמאירים אלה או"א עליו, כלם נקראים תפלין של ראש. והבן הזה לוקח את כולם ויורש את הכל, ואת זה הוא מוריש לבת, והבת ממנו נזונית. ועל כל פנים נשמע מכאן שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו ולא הבת, וממנו נזונית הבת כמו שנאמר "ומזון לכלא ביה" [מזון לכל בן]. (ואם תאמר כל זה וזה נקרא צדיק וצדק, באחד הם ואחד הכל).

פ. ד"ז לכאורה צ"ע שכן לשון התיקון¹⁰ הוא שיש כאן גם בתים והרי בתפילין של יד אין ד' בתים כי אם אחד בלבד. ועוד עי' לקמן י ע"ב שבפירוש מבאר שתפילין של יד הוא הבית החמישי, וצ"ע. **פ.** הם מוחין דז"א והם באים מיסוד דאמא. **פ.** לכן התפילין הם בחי' יסוד עי' לקמן י ע"א. **5.** היינו "מרא עלמא", קב"ה. **6.** דהיינו שז"א לוקח ב' חלקים של הדעת. עי' אד"ז רצא ע"א: וכד נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרון תפילין דרישא וכלא נטיל בן דא וירית כלא והאי ירית לברתא וברתא מניה אתון ועכ"פ מכאן ברא

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

כא

ד ע"א

תרגום

ישראל, שיר א"ל, שיר משמאל, שיר של לוי, א"ל מימין, של הכהנים. העמוד האמצעי ישראל, כולל את שניהם.

החכמה יורדת בברכת הכהן בימין, ובו הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב). האם יורדת בקדושת הלוי משמאל, ובו הרוצה להעשיר יצפין (שם). עמוד האמצעי, הקשר של שניהם, היחוד של שניהם, אף כך יסוד חי העולמים. הקשר של העמוד האמצעי והשכינה התחתונה באיזה מקום, בתפלה, שבו כלולים שמונה עשרה ברכות, ובו מתייחדים שני שמות כאחד, הם יאהדונה". וחבורם של שני השמות צריכים [לעשות] בחשאי. וסוד הדבר "בעמדם תרפינה כנפיהן", בעמדם ישראל בתפלת העמידה, החיות תרפינה כנפיהם, שלא להשמיע בהם קול, ששם "קול דממה דקה", קדש הקדשים, שהוא בעמידה, משום ששם בא המלך.

שהרי ברוח גדולה וברעש גדול ובאש, שנשמעים בהם כנפי החיות, לא בא המלך, אלא בקול דממה דקה, שהיא אחר רוח רעש ואש, והיא רביעית להם, ועליהם אמר יחזקאל, וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת הא אינן תלת דרכיבין בהון תלת אתון הו"ה קול דממה דקה דא י' מן הוה"ה ואיהי י' מן אדנ"י תמנ"ה קא אתא מלכא דאיהו יהו"ה דכל הו"ה דשליט ה' על ו' ה' על י' נוקבא איהי ההו"ה כגון טפה דנוקבא כד שליט על טפה דדכורא בת איהי:

אל מימינא דכהניא עמודא דאמצעייתא ישראל כליל תרוייהו:

חכמה נחית בברכה דכהנא בימינא וביה הרוצה להחכים ידרים אימא נחית בקדושה דליואי משמאלא וביה הרוצה להעשיר יצפין עמודא דאמצעייתא קשורא דתרוייהו יחודא דתרוייהו און הכי יסוד ח"י עלמין קשורא דעמודא דאמצעייתא ושכינתא תתאה באן אתר בצלותא דביה כלילן ח"י ברכאן וביה מתייחדין תרין שמהן כחדא אינן יאהדונה"י וחבורא דתרין שמהן צריכין בחשאי ורזא דמלה"י בעמדם תרפינה כנפיהן (יחזקאל א כד) בעמדם ישראל בצלותא דעמידה חיון תרפינה כנפיהם דלא למשמע בהון קלא דתמן קול דממה דקה (מלכים א' יט יב) קדש הקדשים דאיהו בעמידה בגין דתמן קאתי מלכא:

דהא ברוח גדולה וברעש ובאש דאשתמעון בהון גדפי חיוון לא אתא מלכא אלא בקול דממה דקה דאיהי בתר רוח רעש אש ואיהי רביעאה לון ועלייהו אמר יחזקאל (א ד) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת הא אינן תלת דרכיבין בהון תלת אתון הו"ה קול דממה דקה דא י' מן הוה"ה ואיהי י' מן אדנ"י תמנ"ה קא אתא מלכא דאיהו יהו"ה דכל הו"ה דשליט ה' על ו' ה' על י' נוקבא איהי ההו"ה כגון טפה דנוקבא כד שליט על טפה דדכורא בת איהי:

ביאור הגר"א

לאינון כנפי ג' החיות אריה שור נשר: אלא בקול' בו'. לאיהו דמות אדם רביעאה: ועלייהו בו'. רוח מסט' דת"ת, ענן מסט' דחסד כמ"ס צמ"ס (ד ע"ב), ולכן כתיב גדול, ואש מסט' דגבורה: קול' דממה בו'. דנה הו"ה מהופכת כלקמן: כגון טיפה בו'. שלכן איש מזריע תחלה יולדת נקבה (נדה דף לא ע"ב), דאז נקבה שליט על דכורא:

אל מימינא. חסד:

להעשיר יצפין. שנאמר (איוב לו כב) מלפון זה יאמה, והוא מסט' דנינה: קשורא דתרוייהו. נחפילין דנישא: יחודא דתרוייהו. נק"ש, וזהו יצ"ק"י (ו) ע"כ הוא סוד ק"ש. ועכשיו הוא מפרש סוד תפלה: בחשאי. דבור בלא קול'י: קדש הקדשים. יסוד דנוקבא ומל' דידה: דהא ברוח בו'. אינון ג' ספירות חג"מ דילה,

מאיר התיקון

מוז. עי' לעיל הערה כ. מוז. עי' לקמן צב ע"ב: בראשית תמן יבש - כל מקום שאומר "תמן" אינו בשלימות.

מאיר הגר"א

ל. ועי' לעיל ג ע"ב שדיבור הוא בבחינת מלכות וקול הוא בבחינת ו"ק. לאפוקי ק"ש שצריך להיות בקול רם, וכן הוא לעניין חזרת הש"ץ.

צפון, וכן עי' זהר ח"ג רכז ע"א, וכן ע"ח אצילות ב'. עי' מלואים אות ה. ועי' זהר ח"ג רכז ע"א: יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אהי"ה במחשבה.

תיקוני הזהר - הקדמת תיקוני הזהר

[ג ע"ב]

תיקוני הזהר

תרגום

אתא אליהו וכל מארי מתיבתא ואשתטחו קמיה ואמרו
סיני סיני מאן יכיל למימר מלין קמך אלא בקול
דממה דקה דבפומך קא אתי מלכא קום אליהו תקין
לבושי מלכא ומטרוניתא דאנת כהנא תקין ליה לקודשא
ברוך הוא ארבע בגדי לבן וארבע בגדי זהב למטרוניתא
דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב
לבושה (תהלים מה יד):

ארבע בגדי לבן כלהו רחמי בשמא דיהו"ה ולית מאן
דמחיל בהון על עריין אלא איהו"ה ארבע בגדי
זהב כלהו דינא מסטרא דאדנ"י ולית מאן דמחיל על
עבודה זרה אלא איהו דשלטאן שפחה באתר דגבירתה
כשמייה כן כרסייה כן לבושיה ובאלין לבושיין לא
אתלבשי עד כען מיומא דאתחרב בי מקדשא דהא כתיב
אלביש שמים קדרות (ישעיה ג) ושכינתא אתמר בה אל
תראוני שאני שחרחורת (שיה"ש א ו) בגין דאיהי בגלותא
וכרסיא דילה פגימא בחובין דישראל דתמן נשמתין
דישראל ובגין דא זכאה איהו מאן דתקין לה כרסיא
בצלותיה דיליה בפקודין דיליה בחר דאיהו כרסיא פגים
בגינייהו ואסתלק שם יהו"ה מתמן דאיהו לא שריא
באתר פגים דהא הוא דכתיב כל איש אשר בו מום לא
יקרביא (ויקרא כב כ) אוף הכי בנשמתא פגימא לא שריא:

זכאה איהו מאן דאשלים נשמתיה לשריא ביה שם
יהו"ה ועביד ליה כרסיא לגביה וזכאה פומא
דמתחבר בה קודשא בריך הוא עם שכינתיה דאיהי תורת
ה' וזכאה איהו מאן דלביש מלכא ומטרוניתא בעשר

בא אליהו וכל ראשי הישיבה והשתטחו לפניו,
ואמרו, סיני סיני מי יכול לומר דברים לפניך,
אלא בקול דממה דקה שבפיך בא המלך. קום
אליהו, תתקן לבושי המלך והמלכה, שאתה כהן,
שתתקן לקדוש ברוך הוא ארבעה בגדי לבן,
וארבעה בגדי זהב למלכה, שנאמר בה "כל כבודה
בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה".

ארבעה בגדי לבן כולם רחמים בשם של יהו"ה, ואין
מי שמוחל [מכפר] בהם עריות אלא הוא.
ארבעה בגדי זהב, כולם דין, מצד של אדנ"י, ואין
מי שמוחל על עבודה זרה אלא היא, ששולטים
שפחה במקום גברתה. כשמו כן כסאו כן לבושו.
ובלבושים הללו לא מתלבש עד כעת מיום שנחרב
בית המקדש, שהרי כתוב "אלביש שמים קדרות",
ובשכינה נאמר "אל תראני שאני שחרחורת", משום
שהיא בגלות, והכסא שלה פגום בחטאי ישראל,
ששם הנשמות של ישראל. ולכן אשרי מי שמתקן
לה כסא בתפלתו במצות שלו, מאחר שהוא כסא
פגום בגללם, ומסתלק שם יהו"ה משם, שהוא לא
שורה במקום פגום, זהו שנאמר "כל איש אשר בו
מום לא יקרבי", כמו כן כאן לא שורה בנשמה
פגומה.

אשרי מי שמשלים נשמתו להשרות בה שם יהו"ה
ועושה לו כסא אליו. ואשרי הפה שמתחבר
בו הקב"ה עם שכינתו, שהיא תורת יהו"ה. ואשרי
הוא מי שמלביש המלך והמלכה בעשר הספירות

ביאור הגר"א

סיני. הוא רעיא מהימנא: **כשמייה כן כו'.** הו"ה, ד' נגדי זהב אדנ"י כנ"ל: **דתמן נשמתין**
ר"ל, דאע"ג דאני ה' לא שניתי כו' (מלאכי ג ו), מ"מ כו'. ולפיכך מטי תמן פגימא מסט' דנשמתין:
נכרסי', שם שליט שפחה ח"ו, כמו שמפרש והולך לקמן **ואסתלק שם י"י.** דאיהו כלל אצילות, דתמן לא
נשמןך: כן לבושי'. ואקרון נשמייה ד' נגדי לבן מטא פגימא':

מאיר התיקון

מט. ע"י ירושלמי יומא לח ע"א שמכנסים מכפרים על העריות. ג. ע"י לקמן מב ע"א ד"ה עקר ביתא. נא. לשון הפסוק "תקריבו".

מאיר הגר"א

סג. ע"י לעיל ריש דף ד ע"א. **סו.** לפ"ז בע"כ ששם הו"ה
ב"ה הוא בסוד עולם האצילות ואילו שם אדנ"י הוא בסוד
עולם הבריאה וכדלקמן ד"ה דכלילין. **סז.** ע"י לקמן דף י ע"א
לא יגורך רע.